

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΓ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1984

ΑΡΙΘ. 19

— ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

Ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης. — Εὐαγγελίου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Θεία Λειτουργία κατὰ τὴς Ἀποστολικῆς Διαταγῆς. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Ἀκάθιστος Ὑμνος. — Ἰωάννου Φουντιούλη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικῆς, κανονικῆς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — π. Ἀντ. Ἀλεβιξοπούλου, Ἀπειλή γιὰ τὴν ἀνθρώπινη προσωπικότητα. — Εὐγενίου Βουλγάρεως, Τμῆ εἰς πρόσωπον γέροντος (Σχόλια, ἐπιλογή κειμένων καὶ φωτογραφιῶν: Α. Μ. Σταυρόπουλος). — Δημοσθένη Σαβράμη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Κολωνίας, «Ἡ Ἐκκλησία ζῆ». — Ἐπίκαιρα. — Βασ. Μουστακῆ, Οἱ ἄθλιοι τοῦ Σαμφόν. — Φς, Τὸ Βιβλίο. — Εὐαγγελίου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις ποὺ ἐνδιαφέρουν τοὺς ἐφημερίους. — Νέοι συνταξιῶχοι τοῦ TAKE.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασίου 1 — Τηλ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀναστασία Β,
Ζωγράφου. Τηλ. 77.87.978.

ΑΓΙΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΣ

Μετὰ τὴν κήρυξη τοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο τῶν ἐθνῶν Παῦλο, ἐπικεφαλῆς τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινότητος ποὺ ἰδρύθηκε στὴν Ἀθήνα ἦταν ὁ Ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης. Μορφή πνευματικοῦ ἡγέτου ποὺ ἔθεσε τὰ χριστιανικὰ θεμέλια τῆς Πρωτεύουσας τῶν Ἑλλήνων.

Ἀπὸ τότε, μέσα στοὺς αἰῶνες, δεκάδες εἶναι οἱ ἐπώνυμοι καὶ ἀνόνομοι μάρτυρες, ἄγιοι, ἀναχωρητές, κληρικοί Ἀθηναῖοι, ποὺ διατήρησαν τὴν πίστη στὸ Κλεινὸν Ἄστυ καὶ λάμπρυναν τὴν ἱστορία τῆς Ἀθήνας μετὰ τὰ πνευματικὰ κατορθώματά τους.

Ἡ χριστιανικὴ Ἀθήνα μένει ἔτσι πάντοτε μιὰ ζωντανὴ παρουσία ποὺ ἐκφράζεται μετὰ τὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία της. Μετὰ τὸν εορτασμὸ μάλιστα τῶν 150 χρόνων ἀπὸ τὴν ἀνακήρυξή της ὡς Πρωτεύουσας τοῦ Νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀγνοηθεῖ ἡ πολυσημάντη προσφορά της, πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὸ λαό.

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΓΕΣ

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Στὸ Ζ' Βιβλίον τῶν «Ἀποστολικῶν Διαταγῶν» ὑπάρχει ἡ λεγομένη «Κλημέντιος λειτουργία»¹⁰⁸ ποῦ διακρίνεται γιὰ τὴν ὑπέρμετρη ἔκτασιν τῆς εὐχαριστηρίου εὐχῆς τῆς ἀναφορᾶς τῆς.

Μερικοὶ ἐξ ἐκείνων, ποῦ ἀσχολήθηκαν μὲ τὴν μελέτη τῆς λειτουργίας αὐτῆς (F. E. Brightman¹⁰⁹, A. Baumstark¹¹⁰, J. M. Hanssens¹¹¹, G. Dix¹¹², F. Cabrol¹¹³, S. Salaville¹¹⁴, Παν. Τρεμπέλας¹¹⁵), κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὑποστηρίζουν, ὅτι ἡ λειτουργία αὐτὴ δὲν χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ κάποιαν — τοπικὴν — ἐκκλησίαν, ἀλλὰ εἶναι μᾶλλον ἰδιωτικὸ κατασκευάσμα, καὶ «τεχνικὸν προῖον ἰδανικῆς τινος λειτουργικῆς διατυπώσεως, συμπληθείσης ὑπὸ λογίου τινὸς διὰ στοιχείων ἀντληθέντων ἐκ τῶν πλέον διαφόρων πηγῶν»¹¹⁶.

Ἀντίθετα πρὸς αὐτοὺς ἄλλοι ἐρευνητές, ὅπως οἱ H. Lietzmann¹¹⁷, J. Quasten¹¹⁸, ὑπεστήριξαν ὅτι ἐφ' ὅσον οἱ λειτουργίες τοῦ Ἰακώβου καὶ Μ. Βασιλείου, ποῦ διαμορφώθηκαν κατ' αὐτοὺς ἀργότερα, δέχθηκαν ἐπιδράσεις ἀπ' τὴν Κλημέντια λειτουργία, πρέπει νὰ δεχθῶμε, ὅτι αὐτὴ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ εἶναι ἰδιωτικὸ «ἀνεξάρτητο ἔργον», ἀλλ' ἦταν ἀθηνιακὴ καὶ ἔγκυρη λειτουργία, ποῦ κατεῖχε σοβαρὴ θέσιν μέσα σὲ κάποια τοπικὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὴν ῥοὴν τῆς λειτουργικῆς ἐξελιξέως¹¹⁹. Ἡ ἄποψη αὐτὴ θὰ μπορούσε, κατὰ τὴν γνώμην μας, νὰ

ἐνισχυθῆ κι ἀπ' τὰ ἐξῆς: α) Ἡ Κλημέντια λειτουργία περιελήφθη στὶς «Ἀποστολικὰς Διατάξεις». β) Τὸ μεγάλο μῆκος τῆς λειτουργίας δὲν ἦταν ἀσυνήθιστο σὲ μερικὰς ἐκκλησιαστικὰς περιοχάς, κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς διαμορφώσεως τῶν «Ἀποστολικῶν Διαταγῶν», ἐφ' ὅσον, καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ «Ὀδοιπορικοῦ» τῆς Αἰθαρίας, οἱ Χριστιανοὶ ἦσαν συνηθισμένοι σὲ πολὺωρες λατρευτικὰς συνάξεις. γ) Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία εἶχεν ἐλευθερίαν νὰ χρησιμοποιῆ κατὰ τόπους καὶ χρόνους ποικιλία λειτουργικῶν τύπων καὶ μορφῶν.

Ἐναντίον τῆς δευτέρας αὐτῆς ἀπόψεως δὲν εἶναι δυνατό νὰ χρησιμοποιηθῆ κατ' ἀπολύτως πειστικὸν τρόπον τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι οἱ λειτουργικὰς εὐχὰς καὶ διατυπώσεις δὲν θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ συμπληροῦ τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν ὡς μόνιμος καὶ ἀσθηρῶς καθωρισμένους κι ὅτι στὶς ὁδηγίας καὶ παραγγελίας ὁ συμπληρῆτης δίδει στὸ ἔβδομον καὶ στὸ ὄγδοον βιβλίον μόνον τὴν διήκουσαν ἰδέαν τῶν εὐχῶν, χωρὶς νὰ καθορίζῃ μόνιμην κι ὀριστικὴν διατύπωσιν αὐτῶν. Ἔτσι λ.χ. ἐν βιβλ. VII, 44, § 2, ἀφοῦ προηγουμένως παραθέτει εὐχὴν γιὰ τὴν χρῆσιν διὰ μύρου, προσθέτει: «αὐτὰ καὶ τὰ τοῦτοις ἀκόλουθα λεγέτω ἑκάστου γὰρ ἡ δύναμις τῆς χειροθεσίας ἐστὶν αὕτη...»¹²⁰. Καὶ στὴ Θ. Λειτουργία πρὶν ἀπὸ μερικὰς εὐχὰς ἀπαντῶνται οἱ φράσεις «εὐλογίαν τοι ἰά ν δ ε»¹²¹ καὶ «ἐπευχέσθω ὁ ἐπίσκοπος τοι ἰά ν δ ε»¹²², πρᾶγμα, ποῦ φανερώνει ὅτι γιὰ τὴν σκέψιν τοῦ συμπληροῦ αἱ εὐχὰς δὲν προβάλλονται ὡς ὀριστικὰς καὶ μόνιμοι¹²³.

Αὐτὰ δὲν μπορούν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἐναντίον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ χαρακτήρος τῆς Κλημέντιας λειτουργίας, διότι στὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν ἐπιτρεπτόταν, ἐὰν ὄχι ὁ ἐλεύθερος αὐτοσχέδιασμός τοῦ περιεχομένου, τοῦλάχιστον ἡ αὐτοσχέδια ἔκφρασις καὶ διατύπωσις του, πρᾶγμα ποῦ ἦταν

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 222)

108. Βιβλ. Η, κεφ. 5-15: ΒΕΠΕΣ, τόμ. 2, σ. 143-159.

109. F. E. Brightman, Liturgies Eastern and Western, τόμ. 1: Eastern Liturgies, Oxford 1965, σ. XVII ἐξ., 3 ἐξ.

110. Anton Baumstark, Die Messe im Morgenland, Kempten 1906, σ. 22.

111. J. M. Hanssens, Institutiones liturgicae de ritibus orientalibus, Roma 1930/32, τόμ. III, σ. 642 ἐξ.

112. G. Dix, The Shape of the Liturgy, Westminster 1952, σ. 176.

113. F. Cabrol, La messe dans la liturgie, στὸ Dictionnaire de théologie catholique (ὑπὸ A. Vacant-E. Mangenot), Paris 1906 ἐξ., τόμ. 10, στ. 1360.

114. S. Salaville, Liturgies orientales-Notions générales. Éléments principaux, Librairie Bloud et Gay 1932, σ. 16.

115. Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα, Λειτουργικοὶ τύποι Αἰγύπτου καὶ Ἀνατολῆς, ἐν Ἀθήναις 1961, σ. 110-112.

116. Τὴν ἄποψιν αὐτὴν ὑποστηρίζει ὁ A. Baumstark (Παν. Τρεμπέλας, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 110).

117. H. Lietzmann, Messe und Herrenmahl. Eine Studie zur Geschichte der Liturgie, Bonn 1926, σ. 133.

118. Johannes Quasten, Monumenta eucharistica et liturgica vetustissima, Bonn 1935-1937, σ. 197.

119. Παν. Τρεμπέλας, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 110-111.

120. ΒΕΠΕΣ, τόμ. 2, σ. 136.

121. Βιβλ. VIII, κεφ. 6: ΒΕΠΕΣ, τόμ. 2, σ. 145.

122. Βιβλ. VIII, κεφ. 9: ΒΕΠΕΣ, τόμ. 2, σ. 147.

123. Ἰουστίνου, Α' Ἀπολογία 67: Joachim Beckmann, Quellen zur Geschichte des christlichen Gottesdienstes, Gütersloh 1956, σ. 5-6. Ἡ φράσις «ὁση δύναμις αὐτῶν» ἀπαινιττεται, ὅτι εἶδος τι ἐλευθέρως ἐμπνεύσεως καὶ αὐτοσχέδιασμοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν λέξεων ὑπὸ τοῦ προσετώτου, μὴ δεσμευομένου ὑπὸ τετυπωμένων καὶ μόνιμων ἔκφρασιν προσλαβουσῶν εὐχῶν, ἐκράτει κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν τῇ τελετουργίᾳ τῶν μυστηρίων: Παν. Τρεμπέλας, Αἱ ἀρχαὶ καὶ ὁ χαρακτήρ τῆς ὀρθοδόξου λατρείας, Ἀθήνα, 1952, σ. 148.

ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ*

(Δ' ΣΤΑΣΙΣ)

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

22. ΤΟ ΕΞΩΦΛΗΜΕΝΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ

«Χάριν δοῦναι θελήσας ὀφλημάτων ἀρχαίων, ὁ πάντων χροελύτης ἀνθρώπων, ἐπεδήμησε δι' ἑαυτοῦ πρὸς τοὺς ἀποδήμους τῆς αὐτοῦ χάριτος».

Με ποιητικὸν λυρισμὸν ὁ ὕμνωδὸς τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου ἐξυμνεῖ τὴν προσωπικότητα καὶ τὰς ἀρετὰς τῆς Παναγίας Παρθένου, καὶ ἀναφέρεται εἰδικώτερον εἰς τὸν ρόλον ποῦ διεδραμάτισεν ὡς τὸ ἐκλεκτὸν ὄργανον τῆς εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Προχωρεῖ δὲ περαιτέρω, με ἀκριβεῖς δογματικὰς διατυπώσεις, εἰς τὸ κεντρικὸν θέμα τῆς σωτηρίας ἡμῶν, καὶ λέγει περὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ὅτι:

«Χάριν δοῦναι θελήσας ὀφλημάτων ἀρχαίων
ὁ πάντων χροελύτης ἀνθρώπων
ἐπεδήμησε δι' ἑαυτοῦ πρὸς τοὺς ἀποδήμους τῆς
Αὐτοῦ χάριτος,

σχίσας τὸ χειρόγραφον».

Αἱ φράσεις αὗται τοῦ Ἀκαθίστου εἶναι ποιητικὴ ἀπόδοσις ἀντιστοίχου περικοπῆς τῆς πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (6' 14), ἔπου ἀναφέρεται ἐπὶ λέξει:

«ὁ Θεὸς) χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον... ὁ ἦν ὑπεραντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἤρην ἐκ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ».

Κυρίως δὲ τονίζονται: τρεῖς δογματικαὶ ἀλήθειαι. Αἱ ἐξῆς:

1. Γίνεται ἐν πρώτοις λόγος περὶ χάριτος.

«Χάριν δοῦναι θελήσας (ὁ Χριστὸς) ἐπεδήμησε... πρὸς τοὺς ἀποδήμους τῆς Αὐτοῦ χάριτος».

Θεμελιώδες χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς χριστιανικῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὁ τονισμὸς καὶ ἡ ἔξαρσις τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν ἡ Π. Διαθήκη ἐτόνιζε περισσότερο τὴν αὐστηρότητα τοῦ Θεοῦ ὡς Νομοθέτου καὶ Κριτοῦ, ἡ Κ. Διαθήκη τονίζει τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐὰν ὁ πρὸ Χριστοῦ κόσμος ἀντελαμβάνετο τὸν Θεὸν ὡς τιμωρὸν καὶ ἠδύνατο ἀπλῶς νὰ κατανοήσῃ τὴν ὀργὴν Του, ὁ χριστιανικὸς λαὸς ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Χριστοῦ —καὶ μανθάνῃ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας Του— νὰ ἐπιζητῇ εἰς τὸ θεῖον ἔλεος καὶ νὰ ἐκζητῇ καὶ προσδοκᾷ τὴν θεῖαν χάριν, «ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ» (Α' Ἰω. 8,16).

Διεβεβαίωσε σχετικῶς ὁ Κύριος ὅτι δὲν ἦλθεν «ἵνα

κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον» (Ἰω. 16' 47). Διὰ τοῦτο ὁ θεῖος Ἀπόστολος μᾶς ἀπευθύνει τὰ ἐνθαρρυντικὰ ταῦτα, εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολήν: «Προσερχώμεθα μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν ἐὺρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν» (Ἑβρ. 8' 16).

Κάθε φοράν ποῦ ἀμαρτάνομεν ἐπιβαρύνομεν τὴν θέσιν μας με ἐνοχλήν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ «καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή» συνεπάγεται: «ἐνδικον μισθαποδοσίαν» (Ἑβρ. 6' 2).

Ἦν ἀρκεῖ ἐν τούτοις ἡ προσφορὰ τῆς χάριτος. Οἱ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καταδικαζόμενοι εἰς θανάτου ποινάς, καὶ δὴ εἰς θάνατον, ἔχουν ὡς ἐσχάτην ἐλπίδα τὴν ἀπονομήν χάριτος, ἡ ὁποία ὁμως εἶναι ἀβεβαία. Ἔχει ἀπλῶς μερικὰς πιθανότητας ἢ ἔγκρισις καὶ χορήγησις αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ καταφεύγων ἐν πίστει πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ὅσονδήποτε ἀμαρτωλὸς καὶ ἐνοχος ἂν εἶναι, ἔχει τὴν θεσθεῖότητα ὅτι, ἐφ' ὅσον με ἀληθῆ μετάνοιαν «προσερχώμεθα τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος» Αὐτοῦ, ἐξάπαντος θὰ λάβωμεν «ἔλεος» καὶ «χάριν» καὶ «εὐκαιρον βοήθειαν». Ἀρκεῖ νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὰς πηγὰς τῆς χάριτος —ἐπικαλοῦμενοι τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν Ἀνάστασιν καὶ τοὺς «οἰκτιρμοὺς» τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ— καὶ νὰ ἐπωφελοῦμεθα τῶν κρουγῶν τῆς θεῖας χάριτος ποῦ ἔβησεν εἰς τὴν διάθεσιν μας διὰ τῆς Ἐκκλησίας, τ.έ. τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Μυστηρίων, διὰ τῶν ὁποίων, ὡς ἀπὸ 7 κρηγῶν, μετοχετεύεται ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς — «εἰς εὐκαιρον βοήθειαν» κατὰ περίπτωσιν ἐκάστοτε.

2. Ἐξ ἄλλου, τονίζεται (2ον) ἡ αὐτοπροαίρετος καὶ αὐτοπρόσωπος χειρονομία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος «ἐπεδήμησε δι' ἑαυτοῦ πρὸς τοὺς ἀποδήμους τῆς Αὐτοῦ χάριτος». Ἐξαιρετὸς ἢ συγκατάβασις αὐτῆ τοῦ Κυρίου. Ἐνῶ δὲν ἐπρόκειτο περὶ δικαίων καὶ ἁγίων («μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθάνεται» Ρωμ. 8' 7), ἀλλὰ διὰ τοὺς «ἀποδήμους τῆς Αὐτοῦ χάριτος», τοὺς διὰ τῆς ἀμαρτίας ἀπαμακρυνθέντας ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἀποξενωθέντας τῆς χάριτός Του, ἐν τούτοις ὁ Σωτῆρ δὲν ἀρκεῖται νὰ ἀναμείνῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπιστρέψῃ ζητῶν ἔλεος παρὰ Θεοῦ, ἀλλὰ ἔρχεται ὁ ἴδιος ἐπὶ τῆς γῆς «ζητῆσαι καὶ σώσαι τὸ ἀπολωλὸς» (Λουκ. 19' 10). Κινεῖται ὁ Θεὸς εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἐκπεσόντος ἀνθρώπου, διὰ νὰ οἰκονομήσῃ τὴν σωτηρίαν του. Γίνεται ὁ Θεὸς ἄνθρωπος διὰ τὸν ἄνθρωπον. «Ἴνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν»

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 204 τοῦ ὑπ' ἀρ. 17-18 τεύχους

(Γαλ. δ' 5) και ὀδηγηθῶμεν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν θέωσιν, μετὰ τὴν δοθήθειαν καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ (καὶ ὅχι, ὅπως ἀπεπειράθησαν οἱ πρωτόπλαστοι, διὰ χειραφετήσεως καὶ ἀποστασίας ἐξ Αὐτοῦ).

Ἀλλὰ θεδαίως τώρα εἶναι ἡ σειρά μας, νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὴν χάριν καὶ τὴν εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τὸν πλησιάσωμεν ἐπιστρέφοντες ἐν μετανοίᾳ πρὸς Αὐτόν. «Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἕγγισέ ὑμῖν», λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος. Ὁ Θεὸς μᾶς τείνει χεῖρα βοηθείας καὶ σωτηρίας. Ἡμεῖς θὰ τοῦ δώσωμεν τὸ δικό μας χέρι, διὰ νὰ μᾶς ἐλύσῃ εἰς τὴν βασιλείαν Του; Ἀλλοίμονον, ἀνδρὲς δὲν τὸ δώσωμεν καὶ μείνωμεν ἔξω τοῦ Νυμφῶνος Χριστοῦ! Μὴ γένοιτο.

3. Τελευταίον, ὁ λόγος εἶναι διὰ κάποιον «χειρόγραφον... ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν» καὶ ὁ Χριστὸς τὸ ἔσχισε «προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ». Πρόκειται περὶ γραμματίου, οὕτως εἶπεῖν, χρεωστικοῦ, ἁρύνοντος τὴν ὄλην ἀνθρωπότητα.

Εἰς τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς εἶναι ἐν χρήσει τὰ τοιαῦτα γραμματίδια. Ἐὰν δὲ τὰ χρεωστικὰ γραμματίδια μείνουν ἀνεξόφλητα, ὁ ὑπόλογος ὀδηγεῖται εἰς τὴν φυλακὴν. Ὁ ἔστι μεθερμηνευόμενον οἱ ὑπόλογοι «ὀφλημάτων ἀρχαίων» — ὅσοι ἔχουμεν ἀνεξόφλητα «τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν» πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τὰς ποικίλας παραβάσεις τῶν ἐντολῶν Του, πόσον ὑπόχρεοι εἴμεθα εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ὁ ὅποιος μετὰ τὴν σταυρικὴν θυσίαν Του ἐξηφάνισε («σχίσας» καὶ «προσηλώσας τῷ σταυρῷ») τὸ τεράστιον χρεωστικόν μας; Ἐξ ἰδίων μας δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ τακτοποιηθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἐχρηστάθη ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἀπαλλαγῶμεν.

Διὰ τοῦτο, ὅσας φορές (ὅπως τὴν Μεγ. Τεσσαρακοστήν) ἡ Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ εἰς ψυχικὴν τακτοποίησιν, ἅς μὴ ἀμελῶμεν νὰ κάνωμεν τὴν δέουσαν προσπάθειαν, «ἵνα λάθωμεν ἔλεον καὶ χάριν» παρὰ Κυρίου.

Οἱ κοινὸι κατάδικοι, ὅταν πρόκειται νὰ ζητήσουν ἀπονομὴν χάριτος, κινουμένοι ἐντὸς ὁρισμένων προθεσμιῶν καὶ ἄλλων σχετικῶν προϋποθέσεων. Αἱ μυστηριακαὶ εὐκαιρίαι ποῦ μᾶς παρέχει ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὡς αἱ προθεσμίαι διὰ νὰ κινήθωμεν καὶ ἡμεῖς δεόντως πρὸς τὴν ἐκλήτησιν τῆς θείας Χάριτος.

Αἱ εὐκαιρίαι ἅς ἀξιοποιοῦνται «εἰς εὐκαιρον (ἐγκαιρον) δοθήθειαν».

23. ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΤΟΥ ΑΚΑΘΙΣΤΟΥ ΥΜΝΟΥ

«Χαῖρε, δι' ἧς ἐγείρονται ἰσθμιαὶ
χαῖρε, δι' ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσιν».

Τὸ ἱστορικὸν πλαίσιον τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου ὑπαινίσσεται ὁ στίχος αὐτός.

Τῷ 626 μ.Χ., ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, αἱ ἀνατολικαὶ ἐπαρχίαι τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Περσῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Ἁγίων Τόπων τῆς Παλαιστίνης. Ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ οἱ Πέρσαι ἐσύλησαν καὶ τὸν Τιμῶν Σταυρόν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀνεῦρει ἡ ἁγία Ἐλένη.

Κατόπιν τῶν θλιβερῶν αὐτῶν γεγονότων, λόγοι πολιτικοὶ ἄφ' ἑνός, πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν κατακτηθεισῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους, καὶ λόγοι θρησκευτικοὶ ἄφ' ἑτέρου, πρὸς ἀνάγκησιν τῶν Ἁγίων Τόπων καὶ τοῦ Τιμῶν Σταυροῦ, ἐκίνησαν τὸν αὐτοκράτορα εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Περσῶν.

Αὐτοί, πρὸς ἀντιπερσισμὸν, συναμάχησαν μετὰ Ἀβάρους καὶ Σλαβούς καὶ ἐπολιόρησαν ἀπὸ κοινοῦ τὴν Κωνσταντινούπολιν, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἡράκλειος μαζί μετὰ τὸν στρατὸν ἀπουσίαζον εἰς τὸ πολεμικὸν μέτωπον τῆς Παλαιστίνης. Ὁ κίνδυνος ἦτο μεγάλος διὰ τὴν βασιλεύουσαν Πόλιν. Ἐκινητοποιήθησαν δραστηρίως ὁ πρωθυπουργὸς (Βῶνος) καὶ ὁ Πατριάρχης (Σέργιος), διὰ νὰ στηρίξουν τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ, τὸ ἐθνικὸν ἢ πολιτικὴν ἐξουσία καὶ τὸ θρησκευτικὸν ἢ ἐκκλησιαστικὴν ἡγεσία. Καὶ ὀργάνωσαν, ὅσον ἦτο δυνατόν, τὴν ἄμυναν τῆς Πόλεως, παραλλήλως δὲ διὰ λιτανειῶν, ἔσωθεν τῶν τειχῶν, μετὰ τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας, Κλήρος καὶ λαοῦ ἐπεκαλοῦντο τὴν ἐξ ὕψους κρατικὴν προστασίαν, πρὸς σωτηρίαν τῆς στενωῦς πολιορκουμένης βασιλίδος τῶν πόλεων. Καὶ αὕτη ἔμεινεν ἀπόρθητος. Οἱ δὲ πολιορκηταὶ ἀπεδεκατίσθησαν δι' ἀντεπιθέσεων.

Ἀπελιπσθέντες κατὰ ξηρὰν, ἀναμείνον ἐνίσχυσιν ἀπὸ θαλάσσης, ἔξευξαν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ στενά, διὰ νὰ γεφυρωθῇ ἡ Ἀσιατικὴ ἀκτὴ μετὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ νὰ διαπεραιωθῇ διὰ μονοξύλων στρατός τῶν ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, ὥστε νὰ μωρέσουν νὰ περικυκλώσουν τὰ τεῖχη καὶ περισφίγξουν τὸν κλοιὸν τῆς πολιορκίας. Ἀλλὰ σφοδρὰ θαλασσοταραχὴ — ἐκ θείας δυνάμεως ἐγερθεῖσα — κατασυνέτριψε τὰ ἐχθρικά πλοία μέσα εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον. Ἠναγκάσθησαν νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν, μάλιστα μόλις ἔμαθον ὅτι ἐπιστρέφει νικητῆς ἀπὸ Ἱερουσαλήμ ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τῶν στρατευμάτων του.

Ἡ Πόλις ἐσώθη! Καὶ ἐτελέσθη τότε εὐχαριστήριος ἀγρυπνία εἰς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας (τῶν Βλαχερνῶν, προστασίαι τῆς ΚΠόλεως), ὅπου ὁ λαὸς ὄρθος («ἀκάθιστος») ἔψαλε μετὰ τοῦ ἱερατείου τὸν γνωστὸν μας Ἀκάθιστον Ὑμνον, (ὁ ὁποῖος μᾶλλον προϋπήρχεν ὡς «Κοντάκιον» τοῦ Εὐαγγελισμοῦ), μετὰ εἰδικὸν ἐπίκαιρον προσίμιον, ἐπὶ τούτῳ προστεθὲν καὶ ψαλλόμενον μέχρι σήμερον: «Τ ἦ Ὑ π ε ρ μ ᾶ χ η Σ τ ρ α τ η γ ῶ τ ᾶ ν ι κ η τ ῆ ρ ι α...».

★

Τὸ ἠθικὸν διδάγμα εἶναι προφανές.

Ἡ εὐσέβεια τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ γνωρίζει νὰ «ἀναγράφῃ εὐχαριστήρια» πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον. Καὶ θεωρεῖ κοινὸν χρέος πάντοτε τῶν χριστιανικῶν καρδιῶν νὰ δοξάζουν τὸν Θεὸν δι' ὅσας δωρεὰς καὶ εὐεργεσίας μᾶς παρέχει καὶ δι' ὅσην προστασίαν μᾶς ἐπιφυλάσσει ἐκάστοτε. Κυρίως δὲ τὰ ἔμπρακτα «εὐχαριστήρια», διὰ μετανοίας καὶ «καταλλαγῆς» ἐν Χριστῷ (Ρωμ. ε' 11), εἶναι τὰ μᾶλλον εὐπρόσδεκτα εἰς τὸν Θεόν καὶ αὐτὰ ἀναμένει παρ' ἡμῶν ὁ Δοτῆρ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ ἡ «Ἑπέμπαχος» προστασία τῶν χριστιανῶν, ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, «δι' ἧς ἐγείρονται: τ ρ ὀ π α ι α καὶ ἐ χ θ ρ οὶ κα τ α π ί π τ ο υ σ ι...».

Τὸ ἔθνος ἡμῶν ἠλπίσειν ἀείποτε ἐπὶ τὸν Θεὸν καὶ ἐπὶ τὴν δοθήθειαν τῆς Παναγίας. Εἰς πάντας δὲ τοὺς ἀγῶνας του εὖρε συμπαράστατον καὶ στοργικὴν μητέρα τὴν «ἐθναρχοῦσαν» Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν του.

Νεώτερα: τάσεις ἀποσυνδέσεως τοῦ ἔθνους ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου αὐτοῦ πίστεως καὶ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν δὲν ἔχουν ἔρεισμα ἱστορικόν, καὶ ὀδηγοῦν εἰς ἀλλοίωσιν

της ἐθνικῆς μας ταυτότητος. «Στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις», θρησκευτικὰς καὶ ἐθνικὰς. Ὅχι ὡς νεκρὸν γράμμα καὶ τύπον καὶ ἐθνικὴν κατάστασιν ἀλλ' ὡς θεμέλιον καὶ περιγράμμα ζωῆς εὐσεβοῦς καὶ ἐναρέτου, ἐν συνειδητῇ Ὁρθοδοξίᾳ καὶ ὀρθοπραξίᾳ.

24. Εἰς ἰασὶν ψυχῆς καὶ σώματος

«Χαῖρε, χ ρ ω τ ὸ ς τοῦ ἐμοῦ θεοραπεία
χαῖρε, ψ υ χ ῆ ς τῆς ἐμῆς σωτηρίας».

Αἱ ἀσθένειαι τοῦ σώματος, συνηθέστατον πρόβλημα τῶν ἀνθρώπων, κινοῦν τοὺς εὐσεβεῖς εἰς ἐπίκλησιν τῆς δοθείας τοῦ Θεοῦ, ὅταν μάλιστα εἶναι σοβαρά. Καὶ ἡ καταφυγὴ πρὸς τὴν Παναγίαν, μὲ παρακλήσεις καὶ ἱκεσίας, εἶναι πολλὰκις ἀσθόρμητος καὶ θερμῆ.

Σχετικῆ εἶναι ἡ φράσις αὐτῆ τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου: «Χ α ἱ ρ ε, χ ρ ω τ ὸ ς τ οῦ ἐ μ ο ὕ θ ε ρ α π ε ἰ α».

Ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν τοῦ πιστοῦ, ὅτι εἰς τὴν Παναγίαν μπορεῖ νὰ στηρίξῃ πολλὰς ἐλπίδας, εἰς ὥρας ἀναγκῶν καὶ θλίψεων, καὶ εἰς τὴν εἰδικωτέραν περίπτωσιν τῆς ἀσθενείας, ὅταν ὑπάρχῃ δυσεπίλυτος ἀνάγκη θεραπείας τοῦ «χ ρ ω τ ὸ ς» (δηλ. τοῦ σώματος).

Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἔχει ἠξιεμένην ἡθικὴν εὐαισθησίαν, καὶ ὁμολογεῖ πολλάκις, ὅτι «ἀπὸ τῶν πολλῶν μου ἁμαρτιῶν ἀσθενεῖ τὸ σῶμα, ἀσθενεῖ μου καὶ ἡ ψυχὴ». Καὶ καταφεύγων πάλιν πρὸς τὴν Παναγίαν, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ συνδύσῃ δεόντως τὰ αἰτήματα τῶν προσευχῶν του, ὥστε νὰ μὴ ἀγνοηταί ποτε ὁ ψυχικὸς παράγον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀντίστοιχος «χαριετισμὸς» πρὸς τὴν Παναγίαν ὀλοκληρῶνεται μὲ τὴν προσθήκην: «Χ α ἱ ρ ε, ψ υ χ ῆ ς τ ῆ ς ἐ μ ῆ ς σ ω τ η ρ ἰ α».

Αὐτὴν τὴν παράλληλον ἀντιμετώπισιν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν νοσηρῶν καταστάσεων ἄς ἐξετάσωμεν.

1. Γνωστὰ περιπτώσεις, ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ Κυρίου τῶν ἀναφερομένων εἰς θεραπείας ἀνάτων παθήσεων (π.χ. παραλυτικῶν), ἐμφανίζονται εἰς τὰ ἱερὰ εὐαγγέλια οὐχὶ ἄσχετο: πρὸς προηγηθέντα ἁμαρτήματα. Οὕτω τὸν παράλυτον τῆς Καπερναοῦμ ὁ Κύριος ἀπήλλαξε πρῶτον ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν του («τέκνον, ἀφένεταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου») καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸν ἤξιώσε τῆς σωματικῆς θεραπείας («ἄρον τὸν κράδωτόν σου καὶ περιπάτει»). Τὸν δὲ ἄλλον παράλυτον, τὸν παρὰ τὴν Βηθεσδὰ κατακειμένον ἐπὶ 38 ἔτη, ἀφοῦ τὸν ἐθεράπευσε, δὲν παρέλειψε νὰ τὸν ἀναζητήσῃ «θέλων βελτιῶσαι καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ» (Ζυγαδηνός). Ὅπως δὲ παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, «ἐνταῦθεν μανθάνομεν... ὅτι αὐτῷ ἐξ ἁμαρτιῶν ἐτέθη τὸ νόσημα». Διὰ τοῦτο εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Κύριος «ἴδε, υγιῆς γέγονας» μ η κ ε τ ι : ἀ μ ἄ ρ τ α ν ε».

Ὅχι σπανίως ἐπισημαίνουσαι ἀσθένειαι ὀφείλονται εἰς ἁμαρτήματα καὶ παρεκτροπὰς. «Οὐ πάντα μὲν» — λέγει πάλιν ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος — ἀλλὰ πάντως ὀχι ὀλίγα». Καὶ ἐπεξηγεῖ «τὰ μὲν γὰρ δι' ἁμαρτήματα (ἐπακολουθοῦσιν), ὡπερ ἐπὶ τοῦ παραλύτου τούτου... τὰ δὲ δι' εὐδοκίμῃσιν καὶ ἀνάγκῃσιν (ἡθικὴν πρόοδον καὶ ἐξύψωσιν), ὡπερ ἐπὶ τοῦ Ἰωδ, ἵνα δειχθῇ ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ». Ὁρισμένα δὲ συμβαίνουν καὶ ἐξ αἰτίας μερικῶν ὑπὲρ τὸ μέτρον, δηλ. υπερβολικῶν, ὑποχωρήσεων εἰς ἀδυναμίας «καὶ γὰρ καὶ γαστριμαργία καὶ μέθη καὶ ἀργία τὰ τοιαῦτα τίκτουσι πάθη».

Ἰδιαιτέρως δὲ ἀξιοπρόσεκτος εἶναι ἡ περίπτωσις τῆς ὑποτροπῆς καὶ συνεχίσεως τῶν ἁμαρτωλῶν καταστάσεων, «ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται», καθὼς ἐπεσήμανεν ὁ Κύριος εἰς τὸν παράλυτον ἐκεῖνον τῆς Βηθεσδὰ. Εἶναι δηλ. μεγάλος ὁ κίνδυνος νὰ ἐρεθῶμεν καὶ πάλιν, μετὰ τὴν ἀρχικὴν μετάνοιαν, ὑπὸ τὰς θαρραῖας συνεπειὰς τῆς ἁμαρτίας. Ἐὰν δὲν εἴμεθα ἀγρυπνοί, γίνεται ὑποτροπὴ τῆς ἁμαρτίας καὶ παρασυρόμεθα πάλιν εἰς αὐτήν. Καὶ τότε προκαλεῖται θαυτέρα κατάστασις, τῆς ὁποίας ἡ θεραπεία καθίσταται δυσκολωτέρα. Ὅπως εἰς τὰς σωματικὰς ἀσθενείας ἡ ὑποτροπὴ εἶναι ἐπικίνδυνος, ἔτσι καὶ εἰς τὰ ψυχικὰ τραύματα καὶ πάθη. Μαζὶ δὲ μὲ τὴν ἐκ νέου ἀπώλειαν τῆς υγιείας τοῦ σώματος, ἀπειλεῖται καὶ θάνατος τῆς ψυχῆς καὶ ἀπώλεια αἰωνία!

2. Εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ προσέξωμεν ὅτι αἱ τελευταῖαι πρόοδοι τῆς ἱατρικῆς ἐπεσήμαναν γενικῶς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ψυχικοῦ παράγοντος εἰς τὸ ζήτημα τῆς υγιείας. Καὶ ἐσημειώθησαν μὲν ὠρισμένα ἀκρότητες καὶ υπερβολαί, [πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ λεγομένου «ὑποσυνειδήτου» καὶ τῆς μεθοδευθείσης «καθάρσεως» δῆθεν αὐτοῦ διὰ ψυχολογικῶν ἀναλύσεων κ.τ.τ.], γεγονός δὲ ἴσως εἶναι ὅτι, (ἀνεξαρτήτως ὑπερβολῶν καὶ παρακεκλινομένων ἐπειμιάσεων εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου), τίθεται σαφῶς πλέον ζήτημα καθάρσεως τῆς συνειδήσεως ἀπὸ πλέγματα ἐνοχῆς, τὰ ὅποια εἶναι συνήθως ὑπεύθυνα διὰ τὸ ἄγχος καὶ τὰς ἄλλας καταθλιπτικὰς καταστάσεις καὶ τὰς παρατηρουμένας ψυχοσωματικὰς κρίσεις ταλαιπωρουμένων ἀνθρώπων.

Ἀπέναντι τῶν προβλημάτων τούτων ἡ Ἐκκλησία ἔχει σταθερὰν θέσιν. Δὲν ὑπάρχει δὲ καμμία ἀνάγκη νὰ προσχωρήσῃ ἡ Ἐκκλησία καὶ οἱ πιστοὶ χριστιανοὶ εἰς καινοφανεῖς θεωρίας καὶ μεθόδους ἄρσεως τοῦ ψυχικοῦ φάρτου τῶν πασχόντων ἀνθρώπων. Μᾶλλον δὲ χαριετιζόμεν εὐχαρίστως τὴν προσχώρησιν τῆς Ἐπιστήμης (ἐν τῷ προσώπῳ ἀξιολόγων χριστιανῶν ἱατρῶν καὶ εἰλικρινῶν καὶ ἀπροκαταλήπτων ἐπιστημόνων) εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ Ἰατροῦ ψυχῶν καὶ σωμάτων διακηρυχθεῖσαν ἀρχήν, ὅτι ὑφίσταται πρόβλημα λυτρώσεως τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν δύναμιν καὶ κυριαρχίαν τῆς ἁμαρτίας. Ὁ Λυτρωτὴς εἶναι ἕνας καὶ μόνος. Ἐκεῖνος ποῦ ἀπευθύνει: τὸ αἰώνιον προσκλητήριον λυτρώσεως: «θεῦτε πρὸς Με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. ια' 28). Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Αὐτὸς εἶναι: «ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» (Ἰω. α' 29). Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν εἰς τὸ πανδοχεῖον — ἱατρεῖον — τῆς Ἐκκλησίας Του τὰ «δύο δηνάρια» (Λουκ. ι' 24,25), τὸν λόγον Του καὶ τὴν χάριν Του, τὰ ἀλάθηστα, ἀνεπαλάλητα καὶ ἀναντικατάστατα φάρμακα ποῦ χαρίζουν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν συνειδήσιν φῶς, κάθαρσιν καὶ εἰρήνην, μάλιστα διὰ τῶν ἁγιωτάτων Μυστηρίων τῆς ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως καὶ τῆς θείας Κοινωνίας, καὶ εἰς τὸ σῶμα τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ «τὰ ὀφώνια τῆς ἁμαρτίας» τὰ συνεπαγόμενα καὶ ἀσθενείας καὶ θάνατον.

Οὕτω δὲ οἱ «λυτρωθέντες τῶν δεινῶν», ψυχῇ τε καὶ σώματι, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, θὰ ψάλλουν τὰ «εὐχαριστήρια» πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, λέγοντες:

«Χαῖρε, χ ρ ω τ ὸ ς τοῦ ἐμοῦ θεοραπεία»

Χαῖρε, ψ υ χ ῆ ς τῆς ἐμῆς σωτηρίας».

(Συνεχίζεται)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Του κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ
Καθηγητού Παν/μίου Θεσσαλονίκης

427. Για ποιό λόγο κατὰ τὴν περίοδο τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου ἢ τοῦ κατὰ Λουκᾶν κ.λπ. παρεμβάλλονται περικοπές ἀπὸ ἄλλους εὐαγγελιστές, ἐνῶ ἀπὸ τὶς περιγραφὰς τῶν περιόδων φαίνεται πὼς αὐτὸ ἀποκλείεται; (Ἐρώτησις Αἰδεσμ. π. Ν. Σπασινοπούλου καὶ Π. Π.).

Πράγματι οἱ ἐπιγραφές τῶν ἐπιμέρους περιόδων τοῦ «Εὐαγγελίου» (Εὐαγγελισταρίου ἢ Ἐκλογαδίου), ποὺ μπαίνουν στὴν ἀρχὴ τῆς κάθε μίας περιόδου («Θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην», «... κατὰ Ματθαῖον» κ.λπ.), δίνουν τὴν ἐντύπωση ὅτι πρόκειται περὶ στεγανῶν χωρισμῶν, περὶ ἀναγνώσεως δηλαδὴ περικοπῶν μόνον ἀπὸ τὰ Εὐαγγέλια τῆς περιόδου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ποὺ ἀνήκει κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς τέσσερις ἐνότητες. Ἡ ἐντύπωση αὐτὴ ἐπιτείνεται καὶ ἀπὸ τὶς εἰκόνες τῶν εὐαγγελιστῶν καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιτίλους, ποὺ καὶ στὰ χειρόγραφα καὶ στὰ ἐντυπα παρεμβάλλονται μεταξὺ τῶν ἐνοτήτων καὶ τὶς διαχωρίζουν. Ὅτι ὑπάρχει αὐτὸς ὁ χωρισμὸς τοῦ ἔτους σὲ τέσσερις περιόδους κατὰ τοὺς τέσσερις εὐαγγελιστὰς εἶναι ἀναντίρροτο. Ἡ σχετικὴ παράδοσις συνοψίζεται στὴν ἀρχαίᾳ διάταξι ποὺ βρίσκουμε στὸ Τυπικὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως τῶν κωδίκων τιμίου Σταυροῦ 40 καὶ Πάμμου 266 τοῦ Ἰ' αἰῶνος: «Δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι τὰ εὐαγγέλια ἀναγινώσκονται οὕτως ἀπὸ τοῦ Πάσχα ἕως τῆς Ν' (τῆς Πεντηκοστῆς δηλαδὴ) τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον, ἀπὸ τῆς Ν' ἕως τοῦ νέου ἔτους (δηλαδὴ τῆς 23ης Σεπτεμβρίου) τὸ κατὰ Ματθαῖον, ἀπὸ τοῦ νέου ἔτους μέχρι τῶν νηστειῶν τὸ κατὰ Λουκᾶν, ἀπὸ τῶν νηστειῶν μέχρι τῶν Βαίων τὸ κατὰ Μάρκον». Ἡ παρεμβολὴ περικοπῶν στὶς περιόδους αὐτὲς τῶν Εὐαγγελίων ἀπὸ ἄλλους εὐαγγελιστὰς μάλλον πρέπει νὰ χαρακτηριστῆ ὡς ἐξαιρέσεις καὶ τέτοιες ἐξαιρέσεις ὑπάρχουν ἀρκετές. Κατωτέρω θὰ προσπαθήσουμε νὰ τὶς ἐρμηνεύσουμε

με, ἀφοῦ φυσικὰ πρῶτα τὶς ἐντοπίσουμε.

Ἡ περίοδος τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου εἶναι ἢ σχετικὰ πρὸ ὁμαλῆ. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα καὶ φθάνει μέχρι τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς. Καθ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἡμέρες διαβάζονται περικοπές ἀπὸ τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, ἐκτὸς τριῶν ἐξαιρέσεων, ποὺ ἐπισημαίνονται καὶ στὰ χειρόγραφα: «Ἰστέον ὅτι ἀναγινώσκεται τὸ ὕφος τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου ἐν ἑβδομασίᾳ ὅλαις ἐπτά, ἀριθμουμέναις ἀπὸ τῆς μεγάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα χωρὶς τινῶν ἡμερῶν τριῶν» (κῶδ. Σινᾶ 754). Οἱ τρεῖς αὐτὲς ἡμέρες εἶναι ἢ Τρίτη τῆς Διακαινησίμου, ἢ Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων καὶ ἢ Πέμπτη τῆς Ἀναλήψεως. Καὶ γιὰ μὲν τὴν Ἀνάληψιν ὁ λόγος εἶναι φανερός· σὲ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο δὲν γίνεται λόγος γι' αὐτὴ. Πρὸ πρόσφορη κρίθηκε ἢ ἀφήγησι τοῦ Λουκᾶ (κῶδ' 36-53) σὲ συνδυασμὸ μάλιστα μετὰ τὴν σχετικὴν περικοπὴ τῶν Πράξεων (α' 1-12), μαζὶ μετὰ τὴν ὁποία ἀπετέλεσε τὸ ζεῦγος τῶν ἀναγνωσμάτων τῆς λειτουργίας τῆς ἑορτῆς αὐτῆς.

Οἱ ἄλλες δύο περιπτώσεις εἶναι δυσκολότερες. Τὴν Τρίτη τῆς Διακαινησίμου διαβάζεται ἢ περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Λουκᾶ, ποὺ ἀφηγεῖται τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Κυρίου στοὺς πορευομένους εἰς Ἐμμαοὺς (Λουκ. κῶδ' 12-35), τὸ Ε' δηλαδὴ ἑωθινὸ. Μόνον τὸ ὅτι ἢ περικοπὴ αὐτὴ εἶναι ἀναστάσιμη δὲν δικαιολογεῖ τὴν ἀνάγνωσίν της κατὰ τὴ Διακαινήσιμο ἑβδομάδα. Κατὰ τὸ ἰσχύον σύστημα ἀναγνωσμάτων κατὰ τὴν ἑβδομάδα τοῦ Πάσχα δὲν διαβάζονται ἀναστάσιμες περικοπές, ἀλλὰ ἢ συνέχεια τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου. Ἄν πάλι τὸ περιγραφόμενον γεγονός ἐλάμβανε χώραν τὴν Τρίτη μετὰ τὸ Πάσχα, θὰ ἐξηγεῖτο ἔτσι ἢ ἀνάγνωσίν της κατὰ τὴν ἡμέρα ἐκείνη. Ἄλλὰ ἢ ἐμφάνισις αὐτὴ τοῦ ἀναστάντος ἐγένετο τὴν ἴδια ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως, τὴν Κυριακὴν, ἐκτὸς ἂν τὸ χωρὶς κῶδ' 21 «τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο» (ἀπὸ τὴν Παρασκευὴν δηλαδὴ) παρεμηνεύθη μετὰ τὴν ἐννοια ὅτι ἀφορᾷ στὴν Τρίτη ἡμέρα ἀπὸ τὴν ἀνάστασι, πράγμα ἀπίθανον. Καὶ νὰτι ἄλλο ἀπὸ τὸ συνεχὲς κείμενον τοῦ Ἰωάννου, ποὺ διαβάζεται ἀπὸ

τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα μέχρι τὴν Τετάρτη τῆς Διακαινησίμου (α' 1-17, 18-28 καὶ 35-52) λείπει ἀκριβῶς μιὰ περικοπὴ (α' 29-34 «... βλέπει ὁ Ἰωάννης... ἑώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ»), ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὴν Τρίτη τῆς Διακαινησίμου καὶ ποὺ προφανῶς διαβαζόταν κατ' αὐτὴν πρὶν ἀντικατασταθῆ ἀπὸ τὴν περικοπὴν τοῦ Λουκᾶ. Γιατὶ ἐγένετο αὐτὴ ἢ ἀλλαγὴ δὲν μπορούμε νὰ ξέρουμε, τουλάχιστον μετὰ τὰ στοιχεῖα ποὺ μέχρι τώρα μᾶς εἶναι γνωστά. Τὸ ὅτι ἢ περικοπὴ Ἰωάν. α' 29-34 ἀποτελεῖ τὸ ἀνάγνωσμα τῆς λειτουργίας τοῦ 7ης Ἰαנוαρίου (Συναξέως τῆς Προδρομῶν) δὲν εἶναι ἰσχυρὸς λόγος γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν παράλειψίν της, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἢ ἀμέσως ἐπομένῃ περικοπῇ (Ἰωάν. α' 35-52) διαβάζεται καὶ τὴν Τετάρτη τῆς Διακαινησίμου καὶ στὴ λειτουργίαν τῆς μνήμης τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου (30 Νοεμβρίου). Ἀντίθετα, κατὰ τὸ Τυπικὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως τῶν Ἱεροσολύμων (κῶδ. τ. Σταυροῦ 43 τοῦ ἔτους 1122), κατὰ τὴ Διακαινήσιμο ἑβδομάδα διαβαζόταν στὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ τοὺς ὄρθρους τῶν ἡμερῶν αὐτῶν τὰ ἑωθινὰ εὐαγγέλια. Ἄν ἢ ἀλλαγὴ τῆς περικοπῆς ποὺ μᾶς ἀπασχολεῖ ἐγένετο ἐκεῖ, ἴσως πορὶ νὰ ἐρμηνευθῆ ὡς ἐπιβίωσις τῆς πράξεως ἐκείνης ἢ ὀφείλεται σὲ καμμιὰ σὺναξι ποὺ θὰ γινόταν τὴν Τρίτη τῆς Διακαινησίμου στὴν κώμη Ἐμμαοῦς. Πάντως ἢ σημερινὴ τάξι ἀρίστατο ἦδη κατὰ τὸν Ἰ' αἰῶνα, ἀφοῦ μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸ Τυπικὸ τῆς ἁγίας Σοφίας, ποὺ μνημονεύσαμε ἀνωτέρω.

(Συνεχίζεται)

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ, δ. Θ.

Ι Ω Β

Ἡ ζωὴ καὶ τὰ πάθη τοῦ

(Τόμος Α')

Ἐκυκλοφόρησε ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις
τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
Σελίδες 366, Δραχ. 400

ΑΠΕΙΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ*

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλος., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἡ Δρ. Renaud εφαρμόζει τὰ συμπεράσματά της ἀπὸ τὴν νευροφυσιολογία στὴ μέθοδο ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ ολοκληρωτικὲς αἰρέσεις καὶ σημειώνει:

Ἡ νευροφυσιολογία μᾶς δίνει ἐδῶ πολὺτιμα στοιχεία. Ὁλόκληρη ἡ συμπεριφορά μας καὶ οἱ διανοητικὲς ἐργασίες μας, εἶναι ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐργασίας τοῦ ἐγκεφάλου ποὺ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐνέργεια, γιὰ νὰ κινηθῆ, ὅπως ἡ ὀποιοδήποτε μηχανή. Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ τὸ διπλὸ σύστημα ἀνταμοιβῆς καὶ τιμωρίας. Εἶναι δύο μεγάλα σύνολα ὁδῶν καὶ κυττάρων νευρικῶν, ποὺ καὶ τὰ δύο καταλήγουν στὸ μετωπιαῖο λοβό. Ἡ ἐνεργοποίησις τοῦ πρώτου, ποὺ εἶναι τὸ σύστημα ἀνταμοιβῆς ἢ εὐχαριστήσεως, φέρνει μιὰ ἐνέργεια ποὺ ἐνισχύει τὴ μετωπιαῖα στρατηγικὴ γιὰ τὴν κατάκτησι σκοπῶν ποὺ ἔχει προγραμματισθῆ καὶ γιὰ τὴν ἀποφυγὴ ἐνὸς τέλους ποὺ φοβᾶται: ὅτι θὰ καταλήξῃ σὲ τιμωρία.

Πῶς προσδιορίζεται τώρα ἡ «τέχνη τῆς πειθοῦς» ἀπὸ μέρους ἐκείνων ποὺ ἐπιχειροῦν «πλύση ἐγκεφάλου» μὲ σκοπὸ νὰ «προγραμματίσουν» τὰ θύματά τους;

Ἡ ἴδια νευροφυσιολόγος μᾶς λέγει:

Ὅλη ἡ τέχνη τῆς πειθοῦς ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν προσφορά «ἀνταμοιβῶν» μὲ σκοπὸ νὰ κάνουμε τὸν ἄλλο νὰ κινηθῆ πρὸς αὐτὸ τὸ ὅποιο θέλουμε νὰ ἐπιτύχουμε ἀπ' αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὸ νὰ ἐπισηύουμε τὴν πιθανότητα τιμωρίας, ὥστε νὰ ἐμποδίσουμε νὰ κάνῃ ὅ,τι τοῦ ἀπαγορεύουμε.

Γιὰ νὰ ἔχουμε μιὰ συμπεριφορά ποὺ νὰ διαρκῆ, καὶ αὐτὸ κυρίως εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἐπιδιώκῃ ὁ «μεσσίας» ἢ «προφήτης» ἢ «γκουροῦ» τῆς αἰρέσεως, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μόνον μιὰ ἀνταμοιβή (ἢ τιμωρία) ποὺ νὰ ὑπερισχύῃ τῶν ἄλλων. Αὐτὴ πρέπει νὰ τὴν σημαδέψουν μέσα στὸ μυαλὸ τοῦ θύματος στὴ διάρκεια τῆς «ἐκπαιδεύσεως». Αὐτὸ γίνεται εἴτε μὲ ἓνα μεγάλο συγκινησιακὸ σὸν (ποτὲ δὲν ξεχνᾶμε κάτι ποὺ μᾶς ἀναστᾶτωσε), εἴτε καὶ μὲ τὴν συνεχῆ ἐπανάληψιν.

Κατὰ τὴν νευροφυσιολογία ὁ ἄνθρωπος ἔχει καὶ τὶς λεγόμενες «τριτεύουσες ζῶνες» τοῦ ἐγκεφάλου, τῶν ὁποίων ἡ δραστηριότης ἐπιτρέπει νὰ ἀποκτήσῃ γνῶσι, νὰ κρίνῃ, νὰ παίρνῃ ἀποφάσεις ἢ καὶ νὰ τὶς ἀναθεωρῆ καὶ νὰ κατευθύνῃ τὴ συμπεριφορά του, ἀνάλογα μὲ τὴν πραγματικότητα στὴν ὁποία ζεῖ.

Ὅταν ὁμως τοῦ δοθοῦν λιγότερες ἐξωτερικὲς πληροφορίες, θὰ ἀναγκασθῆ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὶς ἐσωτερικὲς του πληροφορίες. Ἔτσι κατανοοῦμε γιὰτί οἱ διαφορὲς νέες «αἰρέσεις» ἀπομονώνουν τὰ θύματά τους ἀπὸ

ὀποιαδήποτε ἐξωτερικὴ ἐπίδρασι, γιὰτί «διαβολοποιοῦν» τοὺς πάντες καὶ ἀποτελοῦν στὴν πράξι τὰ μόνα «κανάλια» πληροφοριῶν γιὰ τὰ δύστυχα θύματα, ἀκόμη καὶ γιὰ γεγονότα ποὺ συμβαίνουν στὸ ἄμεσο περιβάλλον.

Αὐτὸ βέβαια συμβαίνει μὲ τοὺς «μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά». Ἀλλὰ στὶς περιπτώσεις τῶν «νέων αἰρέσεων» ἢ ἀπομονῶσι ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ περιβάλλον εἶναι σχεδὸν ολοκληρωτικὴ. Ἔτσι ὁ «μεσσίας» μπορεῖ νὰ ἐπιβάλῃ στὰ νεαρὰ θύματα τὴ δική του θέλησι, δίνοντάς τους συνέχεια τὴν ἴδια πληροφορία.

Αὐτὸ ἐπιτρέπει: στὸν γκουροῦ νὰ κατευθύνῃ κατὰ τέτοιο τρόπο ἓνα ἄτομο, ὥστε τὸ ἄτομο αὐτὸ νὰ ἐνεργῆ σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία τοῦ Δασκάλου, ἀκόμη καὶ ὅταν αὐτὸς λείπῃ. Στὴν περίπτωσι αὐτὴ ὁ γκουροῦ χρησιμοποεῖ σὸν μοχλὸ τὴν ἐνοχή.

Ἔτσι, ὑπογραμμίζει ἡ J. Renaud, ὅλα ὅσα κάνουμε γίνονται μὲ μιὰ διαδοχὴ ἐργασιῶν, ποὺ φθάνουν σ' ἓνα σκοπὸ. Ὁ ἐγκεφάλός μας ξέρει ὅτι ἔφθασε στὸ σκοπὸ του ὅταν τὸ ἐπιταχυνόμενο ἀποτέλεσμα εἶναι σύμφωνο μὲ τὸ ἐσωτερικὸ μοντέλο, ποὺ ἔχει καταγραφεῖ σ' αὐτόν. Τὸ μοντέλο αὐτὸ, γιὰ κάθε ἐνέργεια, ἔχει διαλεχθεῖ ἀπ' ὅλες τὶς βεβαιότητες καὶ πεποιθήσεις μας. Ὄστε, ὁ μετωπιαῖος λοβὸς κατευθύνει τὴ συμπεριφορά μας χρησιμοποιώντας τὴν προσωπικότητά μας.

Ὅταν λοιπὸν ἔχουμε τὸ συναίσθημα τῆς ἐνοχῆς, αὐτὸ σημαίνει ὅτι αισθανόμαστε ὅτι κάνουμε λάθος. Ἔχουμε τὴν πεποίθησι ὅτι αὐτὸ ποὺ σκεπτόμαστε εἶναι κακὸ ἢ λάθος. Πῶς; Μὲ τὸ νὰ χάσουμε τὶς ἐσωτερικὲς μας πληροφορίες. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ μετωπιαῖος ὄργανωτὴς δὲν μπορεῖ νὰ κατευθύνῃ τὶς ἐνεργειές μας χωρὶς πληροφορίες, ἔτσι κι ἐμεῖς δὲν μποροῦμε νὰ ρυθμίσουμε τὴ συμπεριφορά μας χωρὶς ὑποδείγματα.

Τὸ νὰ δημιουργήσῃ κανεὶς μιὰ κατάστασι ἐνοχῆς σὲ κάποιον, σημαίνει γιὰ τὸν «ἀδελφάσῃ» ἀπὸ τὶς ἐσωτερικὲς του πληροφορίες καὶ γιὰ τὸν κάνῃ ἔτοιμο νὰ δεχθεῖ ἐκεῖνες ποὺ προέρχονται ἀπὸ κάποιον ἄλλο καὶ ποὺ παρουσιάζονται στὴν κατάλληλη στιγμή.

Ἔχει παρατηρηθεῖ ὅτι οἱ φυλακισμένοι στὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως φθάνουν στὸ σημεῖο νὰ ταυτισθοῦν μὲ τοὺς δεσμοφύλακες. Μὲ τὴ μέθοδο διαφορῶν δικαιωμάτων, οἱ δεσμοφύλακες κάνουν τοὺς φυλακισμένους νὰ «χάσουν» τὶς ἐσωτερικὲς πληροφορίες τους. Καὶ καθὼς ὁ μετωπιαῖος λοβὸς δὲν μπορεῖ νὰ λειτουργήσῃ χωρὶς πληροφορίες, πιέζονται οἱ φυλακισμένοι ἀπὸ τὴν κατάστασι αὐτὴ καὶ «δανείζονται» τὶς πληροφορίες τῶν δεσμοφυλάκων.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 204 τοῦ ὑπ' ἀρ. 17-18 τεύχους.

ΤΙΜΗ ΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΓΕΡΟΝΤΟΣ

ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Είναι εκπληκτική ή ομοιότητα ιδεών, που συναντάμε σε παλαιότερα κείμενα, με αυτές της ούμανιστικής ψυχολογίας. Ένα τέτοιο κείμενο, που μιλάει για την οφειλόμενη τιμή και το σεβασμό μας προς τους ηλικιωμένους («εις πρόσωπον Γέροντος») στηριζόμενη στη μοναδικότητα ακριβώς του γεροντικού προσώπου, προέρχεται από τη γραφίδα ενός, ως μας επιτραπεί ή έκφραση, «ούμανιστή ψυχολόγου» του τέλους του ΙΗ' αιώνα.

Το κείμενο αυτό, επίταση ψυχοφελής και σωτηριώδης, αποτελεί ερμηνεία του στίχου 32 από το ιθ' κεφάλαιο του Δευτεριού. Περιλαμβάνεται στην «Φιλόθεο Ἀδολεσχία», του Ευγενίου Βουλγάρεως (1716-1806), στον πρώτο τόμο, μέρος Γ', παραγράφους κβ' και κγ', Ἰεροσόλυμα 1858 (δεύτερη έκδοση), σ. 418-421. Ἡ πρώτη έκδοση έγινε στη Βιέννη το 1801.

Οι προϋποθέσεις της υποδεικνυόμενης στάσεως είναι αγιογραφικής εμπνεύσεως στηριγμένες και θεμελιωμένες στις φιλόδοξες θέσεις της Βίβλου, που με τόση γνώση και γλαυρότητα εκθέτει ο διαπρεπής εκείνος Έλληνας κληρικός και διδάσκαλος του Γένους.

Το κείμενο της Ἀδολεσχίας, μεταφρασμένο με επιτυχία στην καθομιλουμένη από τον Θεόδωρο Σπεράντζα, είχε δημοσιευθεί παλαιότερα στον «Εφημέριο» και είχε εκδοθεί και σε άνατυπο (1965). Ἐπειδή πιστεύουμε, ότι οι κληρικοί μας δεν πρέπει να χάνουν τη ζωτική επαφή με τη γλώσσα, στην οποία ἔγραψαν πρωτίτιστα οι ἐκκλησιαστικοί μας συγγραφείς, δίνουμε σήμερα το δῆμα στον καλλιεπῆ λόγο του Βουλγάρεως να μᾶς ξεναγήσει σὸν θάθος τῶν νοημάτων της οφειλόμενης τιμῆς εἰς πρόσωπον Γέροντος. Για δύσκολες ἢ ἄγνωστες τυχὸν λέξεις συνιστᾶται ἡ χρήση ἑνὸς καλοῦ λεξικοῦ.

Ἡ παράθεση αὐτοῦ τοῦ κειμένου ὡς θεωρηθεῖ ἐξάλλου σὺν μεταβίβαση τῆς σκντάλης καὶ μετάβαση ἀ π ὀ τὸ καθιερωμένο ἀπὸ τὸν Ο.Η.Ε. ὡς διεθνῆς ἔτος ἡλικιωμένων (γῆραιος) τοῦ 1982 σ τ ὀ διεθνῆς ἔτος νεότητος τοῦ 1985. Πρὶν ἀπὸ τὶς ὁποιοσδήποτε διακηρύξεις γιὰ δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις πῶν μὲν πρὸς τοὺς δέ, ὡς ὑπάρξει μιὰ ὑπόμνηση τῆς οφειλόμενης τιμῆς εἰς πρόσωπον γέροντος.

Γνώμονας ἄλλωστε καὶ γιὰ τὶς δυὸ «σαραξέεις» εἶναι τὸ τῆς Ἀγίας Γραφῆς: «τῆ τιμῆ ἀλλήλους προηγούμενον» (ὡς πρὸς τὴν ἀμοιβαία ἐκτίμηση, ὁ ἕνας

νὰ ξεπερνᾷ τὸν ἄλλο· Ρωμαίους ιβ' 10). Ἔτσι μόνο θὰ μπορέσει νὰ πραγματοποιηθεῖ καὶ τὸ θέμα τοῦ Διεθνoῦς Ἔτους Νεότητος γιὰ τὸ 1985: Συμμετοχῆ, Ἀνάπτυξη, Εἰρήνη. Ἔτσι μόνο θὰ μπορέσει νὰ γεφυρωθεῖ τὸ πολυσυζητούμενο χάσμα τῶν γενεῶν. (Τῆ τιμῆ, λοιπόν, ἀλλήλους προηγούμενον).

Τιμὴ οφειλόμενη εἰς πρόσωπον Γέροντος

Δὲν εἶναι χρηστοθείας μόνον καὶ εὐπολιτευσίας ἔθος, οὐδὲ νόμος πολιτικὸς ἀπλῶς καὶ ἀνθρώπινος, θεμελιωμένος εἰς τὴν εὐκοσμίαν καὶ εὐπρέπειαν τοῦ κοινοῦ καταστήματος, ὁ νόμος τὸ νὰ τιμῶσιν οἱ νέοι τοὺς γέροντας· ἀλλ' εἶναι αὐτὸς νόμος Θεῖος, τὸν ὅποιον πρὶν εἶθεσπίση ἢ ὁ Λυκοῦργος εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, ἢ εἰς τοὺς

... ἀπ' αὐτὸ τὸ σκαμμένο, τὸ γλειμμένο, τὸ σὺν σμιλεμένο ἀπὸ ἕνα σκαρπέλο ἀπὸ ἄλλες κι ἀτσάλι πρόσωπο... (Ζῆλ Δακρυέρ). Φωτογραφία Δ. Βουχόρη (Χίος).

Ἰσραηλῖταις ὁ Σόλων, τὸν ἐνομοθέτησεν εἰς τοὺς Ἰσραηλῖταις διὰ Μωϋσέως αὐτὸς ὁ Θεός· «Ἀπὸ προσώπου πολιτοῦ ἐξαναστήση, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου, καὶ φοβηθήση τὸν Θεόν σου» (Δευτερικὸν ιθ' 32).

Πληροφоруόμενος εἰς τὴν θεϊότητα τοῦ νόμου τούτου, σημειῶσαι καλῶς ταῦτα τὰ δύο· Α' αὐτὸ τῆς νομοθεσίας τὸ ἀντικείμενον, τουτέστι τὸν ὄρον· Β' τῆς παραβάσεως τοῦ νομοθετήματος τὴν ἐπιτίμησιν καὶ τὴν ἀπειλήν.

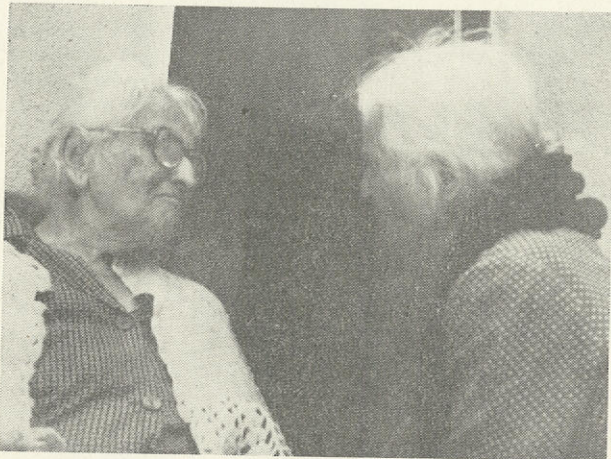
Α'. Ὁ ὄρος εἶναι, ὄχι τοῦ γηραλέου ἀνθρώπου ἢ κατὰ τὰ ἄλλα αὐτοῦ κατάστασις· ὄχι ἡ ὑπεροχὴ τῆς δυνάμεως· ὄχι τὸ ὕψος τοῦ ἀξιώματος· ὄχι ἡ λαμπρότης τοῦ

γένους' ὄχι: ἡ περιουσία τοῦ πλούτου, ὄχι: ἡ περίσσεια τῆς σοφίας, ἢ ἡ ἕξις ἢ ἐκ τῆς ἐμπειρίας συλλεχθεῖσα, καὶ τὸ ἐντεῦθεν θάθος τῆς ἐν αὐτῷ συνέσεως, τὰ ὅποια εἰς ἕνα γέροντα ἡμποροῦν καὶ γὰ εἶναι καὶ γὰ μὴ εἶναι: ἀλλ' αὐτὸ τὸ πρόσωπον τὸ γεροντικόν, καθὼ τοιοῦτον, εἶναι: τὸ προβαλλόμενον εἰς τιμῆν.

Τὸ πρόσωπον, καί, τὸ πολίον, τὸ τραχύ, τὸ ῥυσόν, τὸ ἐξηυλακωμένον, τὸ ἐκ τῆς πολυετοῦς ἡλικίας αὐχμηρόν καὶ μεμαρασμένον: «Ἀπὸ προσώπου πολιοῦ ἐξαναστήση, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου».

Τὰ ἄλλα προτερήματα τοῦ γέροντος, καὶ ἂν τὰ ἔχη, μὲ τὸς σωματικούς ὀφθαλμούς δὲν τὰ βλέπεις, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τὸ βλέπεις, καὶ αὐτὸ τίμα: «Καὶ τιμήσεις πρόσωπον πολίον, τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου». Κατὰ μὲν τὰ ἄλλα τυχὸν μειονεκεῖ καὶ ἐλαττονεῖται: ἔστω εἶναι ταπεινὸς καὶ εὐτελής, εἶναι πτωχὸς καὶ ἡπορημένος, εἶναι ὀλιγόνους ἴσως, καὶ διὰ τὸ θάρος τῶν χρόνων κατέστη ἡλίθιος καὶ εὐήθης, χρονόληρος, πέμπελος, σοροδαίμων: ἔστω ἄλλὰ γέρον εἶναι καὶ πολίος, καί, καθὼ τοιοῦτος, σεπτὸς καὶ τιμῆς ἄξιος: «Ἀπὸ προσώπου πολιοῦ ἐξαναστήση».

Κι ἐδῶ, ἡ ὁμορφιά δὲ διαχωρίζεται ἀπ' τὴ σοφία καὶ τὴν ἀγάπη. Ἀνεβαίνει ἀπὸ μέσα ἀπ' τὴν καρδιά.
(Olivier Clément). Φωτογραφία Ἑλένης Σταυροπούλου.

Καὶ ἂν εἰς αὐτὰ δὲ τὰ ἔσχατα μέτρα τοῦ γηρατείου δὲν ἔφθασε γὰ προχωρήση, ἂν εἶναι: ἕμως προθερηκότερός σου τὴν ἡλικίαν, καὶ ἢ μεταξὺ σοῦ καὶ ἐκείνου διαφορά τῆς ἡλικιώσεως εἶναι: πρόδηλος καὶ ἐπίσημος, ὁμοίως καὶ αὐτός, ἔχων πρὸς σὲ σχετικῶς τὰ πρεσβεῖα τοῦ γήραος, σεβαστὸς καὶ οὗτος παρὰ σοὶ ἔσται: «Καὶ ἐξαναστήση ἀπὸ προσώπου πολιωτέρου σοῦ, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου».

Β' Σημειώσαι τῆς τοῦ νόμου τούτου ἀθετήσεως τὴν ἀπειλουμένην ἐπιτίμησιν: ἢ ἐπιτίμησις εἶναι φοβερά: «Καὶ φοδηθήση τὸν Θεόν σου». Εἰς τὴν τοῦ γέροντος (καθὼ γέρον εἶναι:) ἀτιμίαν, καὶ ὕβριν, καὶ ἐξευτελισμὸν καὶ περιφρόνησιν, ἂν οἱ ἔξω καὶ πολιτικοὶ νόμοι: δὲν ἐπιδιώκουν: διωριζομένην ποιήν: ἂν οἱ Πολιτάρχαι καὶ Τίμαρχοι:

δὲν φηφίζουσι: δίκην, ἀλλ' ἐκδικος παρίσταται αὐτός ὁ Θεός: «Καὶ φοδηθήση τὸν Θεόν σου».

Ὁ αὐτὸς νόμος, ὅπου παραγγέλλει τοῦ γέροντος τὴν τιμῆν, συναπτει: κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ τοῦ θείου φόβου τὴν ἀπειλήν: «Ἀπὸ προσώπου πολιοῦ ἐξαναστήση, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου, καὶ φοδηθήση τὸν Θεόν σου: ἐγὼ εἰμι: Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν».

Ἐμβλήματα γιὰ τὴν Παγκόσμια Συνέλευση Γήρατος
Βιέννη 26 Ἰουλίου μὲ 6 Αὐγούστου 1982.

Ἐὰν ἄλλην τιὰ δίκην δὲν πληρώση ἐκεῖνος, ὅπου δὲν τιμᾷ τὸ πρόσωπον τὸ γεροντικόν, ἂς συλλογισθῆ καλῶς, καὶ ἂς περιμένη τὸ ἐν ἀπὸ τὰ δύο ταῦτα: ἢ καὶ αὐτὸς γηράσας, ὑπὸ νεωτέρων ὁμοίως θέλει ἀτιμασθῆ, ἢ τῶς δὲν θέλει: γηράσει: καὶ ἢ τοιαύτη δίκη ἄχρι: τούτων θέλει: εἴσθαι: αὐτῷ ἢ πλέον μετριωτέρα.

Ὁ περὶ τῆς τῶν γερόντων τιμῆς νόμος εἶναι νόμος θετικὸς

Ὁ νόμος, ὁ περὶ τῆς τιμῆς τῶν γερόντων, δὲν εἶναι: ἀπαγορευτικὸς μόνον, εἶναι καὶ τι πλέον, ὑποχρεωτικὸς, εἰς τοὺς νέους μάλιστα, ὁ νόμος οὗτος: νόμος κατὰ θέσιν, τουτέστιν ἐπιτακτικὸς.

Δὲν ἐγράφη μὴ ἀτιμάζης τὸν γέροντα: ἐγράφη τίμα τὸν γέροντα: ἔμπροσθεν αὐτοῦ προσηκώσου, ἔαν εὐρέθης καθήμενος: «Ἀπὸ προσώπου πολιοῦ ἐξαναστήση, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου».

Ἐνα γηραιὸν ἄνδρα, αἰδεστον διὰ τὴν πολιάν καὶ σεβάμιον, τίς τόσον τολμηρὸς ἢ αὐθάδης, ἢ τόσον μοχθηρὸς καὶ ἀπάνθρωπος, ὥστε καὶ γὰ προαιρεθῆ γὰ τὸν ἀτιμάση, καὶ γὰ τὸν ἐξουδενώση;

Ἄλλ' ἐδῶ ἐκ περιουσίας ὁ νόμος ζητεῖ παρὰ τοῦ νεωτέρου πρὸς τὸν γεγηρακότα καὶ σημεῖον τι αἰδοῦς καὶ εὐλαθείας προδηλότερον: ὄχι: μόνον μὴ ἀτιμάσης, λέγει, τὸν γέροντα: ὄχι: μόνον μὴ τὸν περιφρονήσης: τοῦτο καὶ παρ' ἑνὸς ἐκάστου χρεωστεῖται: πάντως εἰς ἕνα ἑκάστον, ὅποιας ἂν καὶ τύχη ἡλικίας, ἢ καταστάσεως: ἀλλὰ τὸν γέροντα, παραγγέλλει, ἐξαίρετως, καὶ γὰ τὸν δεξιωθῆς ὡς τοιοῦτον, καὶ γὰ τὸν προὑπαντήσης ἐρχόμενον, καὶ γὰ τὸν προκαθήσης ἐπελθόντα, καὶ κατὰ πάντα τρόπον γὰ τὸν φιλοφρονήθης καὶ γὰ τὸν προτιμήσης: «Ἀπὸ προσώπου πολιοῦ ἐξαναστήση, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου».

Σχόλια, ἐπιλογή κειμένων καὶ φωτογραφιῶν
Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΖΗ.

Τοῦ κ. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΣΑΒΡΑΜΗ

Δρος Θεολογίας, Φιλοσοφίας καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν,
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κολωνίας

Πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ παρουσιάσε, ἕνα θράδυ, τὸ πρῶ-
το πρόγραμμα τῆς Γερμανικῆς Τηλεοράσεως, ἐπὶ δλό-
κληρη ὥρα, μιὰ θαυμάσια, ἔγχρωμη, ταινία μὲ τίτλο:
«Ὁ Θεὸς στὴν Ρωσσία» καὶ μὲ θέμα τὴν ζωὴ τῆς Ρωσσι-
κῆς Ἐκκλησίας, πού συγκινεῖ κάθε χριστιανὸ γενικὰ καὶ
κάθε μέλος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, εἰδικά. Γιατὶ
αὐτὴ ἡ ταινία δείχνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία στὴν Ρωσσία ζῆ,
παρουσιάζοντας, συγχρόνως, τὸ μεγαλεῖο τῆς λειτουργι-
κῆς ζωῆς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία μεταφέρει
τὸν ἄνθρωπο σ' ἕναν υπερφυσικὸ κόσμον, χαρίζοντάς
του μερικὰς στιγμὰς ἀξέχαστης γαλήνης καὶ χαρᾶς.

Συγκεκριμένα δείχνει αὐτὴ ἡ ταινία τὴν ζωὴ τῆς
Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας σὲ διάφορα μέρη τῆς Ρωσσίας,
παρουσιάζοντάς την μὲ θάσι διάφορες διαστάσεις καὶ λε-
πτομέρειες αὐτῆς τῆς ζωῆς. Ἔτσι βλέπουμε π.χ. ἕναν
γάμο Ἰταλιανῶν μὲ κηδεῖα τὴν χειροτονία ἑνὸς μονα-
χοῦ λεπτομέρειες ἀπὸ τὴν μοναστικὴ ζωὴ τὸ μυστήριον
τοῦ εὐχελαίου κ.λπ.. Διαφέρει δὲ αὐτὴ ἡ ταινία ἀπὸ
ἄλλες ἐκπαμπὲς τῆς Γερμανικῆς Τηλεοράσεως, πού πα-
ρουσιάζουν τὴν θρησκευτικὴ ζωὴ τοῦ σύγχρονου ἀνθρώ-
που σ' ἕνα πολὺ βασικὸ σημεῖον. Στὸ ὅτι δηλαδὴ τόσο οἱ
εἰκόνες πού παρουσιάζει ὅσο καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ψαλ-
μωδία, πού συνοδεύει αὐτὰς τίς εἰκόνες, μιλοῦν μιὰ ζων-
τανῆ γλώσσα, πού κάνει περιττὰ τὰ λόγια τοῦ σχολια-
στῆ τῆς ταινίας.

Στὸ τέλος τῆς ταινίας π.χ. ἀκοῦμε συνεχῶς τὸ «Κύ-
ριε ἐλέησον», βλέπουμε τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν μέσα σὲ
μιὰ ἐκκλησία κοντὰ στοὺς ἱερεῖς του, ἀκοῦμε τίς καμ-
πάνες καὶ τὸν θριαμβευτικὸν τους ἦχο καὶ παρακολου-
θοῦμε μιὰ θαυμάσια, τελευταία, εἰκόνα: μιὰ ὠραία ἐκ-
κλησία, πού μᾶς θυμίζει τίς στενὰς σχέσεις πού ὑπάρ-
χουν ἀνάμεσα στὴν ἱστορία τῆς Ρωσσίας καὶ τὴν Ὁρ-
θόδοξον Ἐκκλησίαν, καθὼς καὶ τὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία στὴν
Ρωσσία παραμένει ἕνας ζωντανὸς καὶ δυναμικὸς ὀργανι-
σμός, πού κερδίζει, συνεχῶς, τίς ψυχὰς τῶν Ρώσων.

Αὐτὴ ἡ διαπίστωση γίνεται ἀκόμη πιὸ αἰσθητὴ ἀν
διαβάσουμε ἕνα εἰκονογραφημένον βιβλίον τοῦ Norbert
Kuchinke, στὸν ὁποῖον ἀφείλουμε τὴν παραγωγή αὐ-
τῆς τῆς ταινίας. Γιατὶ αὐτὸ τὸ βιβλίον, πού κυκλοφό-
ρησε στὶς ἐκδόσεις Paul Pattloch μὲ τίτλον «Ὁ
Θεὸς στὴν Ρωσσία» (Gott in Russland), ἐπιβεβαιώ-
νει μὲ κείμενα καὶ ἔγχρωμες φωτογραφίες τὴν ἀλήθειαν
πού διαπιστώνουμε βλέποντας τὴν ταινίαν, πού περιγρά-
ψαμε: τὸ ὅτι δηλαδὴ ἡ Ἐκκλησία στὴν Ρωσσία ζῆ. Τὸ
ὅτι δὲ ὁ συγγραφέας του παρουσιάζει τὴν πραγματικότη-

τα ἀντικειμενικά, μπορούμε νὰ τὸ καταλάβουμε ἀν λά-
βουμε ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ Kuchinke ἦταν τέσσερα χρόνια
ἀνταποκριτὴς τοῦ γνωστοῦ γερμανικοῦ περιοδικοῦ «Der
Spiegel» στὴν Μόσχα. Ἐνὸς περιοδικοῦ δηλαδὴ, τὸ
ὁποῖον εἶναι γνωστὸ γιὰ τίς ἀντιθρησκευτικὰς καὶ ἀντι-
εκκλησιαστικὰς του τάσεις.

Παρουσιάζοντας δὲ τὸ περιοδικὸ «Der Spiegel»
τὸ βιβλίον τοῦ Kuchinke χρησιμοποιεῖ ὡς τίτλον τοῦ σχε-
τικοῦ μ' αὐτὸ τὸ βιβλίον ἀρθροῦ τὴν διαπίστωση: «ἡ Ἐκ-
κλησία ζῆ», πείθοντάς μας, συγχρόνως, ὅτι πρόκειται γιὰ
μιὰ ἀντικειμενικὴ διαπίστωση. Γιατὶ αὐτὸ τὸ βιβλίον μᾶς
δείχνει ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι χριστιανοὶ στὴν Ρωσσία θυ-
σιάζουν τὰ πάντα, ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν ἱκανοποίησιν
τῶν θρησκευτικῶν τους ἀναγκῶν κοντὰ στὴν Ἐκκλησίαν
τους. Ἔτσι διαβάζουμε, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὅτι π.χ. πι-
στοὶ χριστιανοὶ πηγαίνουν στὴν Ἐκκλησίαν, παρὰ τὸ γε-
γονὸς ὅτι, πολλὰς φορές, εἶναι ἀνγκαμαμένοι νὰ ταξι-
δεύουν τριακόντα χιλιόμετρα ἢ —ὅπως στὴν περίπτωσιν
μῆας γυναίκας— νὰ πληρώνουν γιὰ ἕνα εἰσπηρὸν ἑνὸς
τραίνου πού τοὺς μεταφέρει σ' ἕνα γνωστὸ μοναστήρι 60
ρούβλια: περισσότερο δηλαδὴ ἀπὸ 50 τοὺς ἑκατὸ τοῦ
μηνιαίου εἰσοδήματός τους.

Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν Ρώσων πού πηγαίνουν τακτικὰ
στὴν Ἐκκλησίαν καὶ πού ὁμολογοῦν τὴν χριστιανικὴν τους
πίστιν αὐξάνει συνεχῶς. Πολὺ ἀξιόλογο εἶναι καὶ τὸ γεγο-
νὸς ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν χριστιανῶν στὴν Ρωσσίαν εἶναι ἤδη
πολὺ πιὸ μεγάλος —διπλάσιος— ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν
μελῶν τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ρωσσίας. Κυ-
ρίως μεγαλώνει πολὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων ἀνδρῶν καὶ
τῶν νέων γυναικῶν, πού ὁμολογοῦν φανερὰ τὴν χριστια-
νικὴν τους πίστιν, πράγμα πού τὸ διαπιστώνουμε μὲ θάσι
τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ γάμοι αὐξάνουν, κα-
θὼς καὶ τὸ ὅτι τὰ περισσότερα μικρὰ παιδιὰ —στὴν ση-
μερινὴν Ρωσσίαν— εἶναι βαπτισμένα.

Ἡ σημασία δὲ αὐτοῦ τοῦ φαινομένου γίνεται ἀκόμη
πιὸ αἰσθητὴ ἀν λάβουμε ὑπ' ὄψιν ὅτι μέλη τοῦ κομμουνι-
στικοῦ κόμματος καθὼς καὶ μέλη τῶν κομμουνιστικῶν
ὀργανώσεων νέων, πού ὁμολογοῦν τὴν χριστιανικὴν τους
πίστιν, διαγράφονται ἀμέσως ἀπὸ τὸ κόμμα ἢ τίς ὀργανώ-
σεις του, πράγμα πού ἐπιβεβαιώνει ἀρνητικὰ τὴν σταδιο-
δρομίαν αὐτῶν τῶν νέων. Μὲ Ἐκκλησίαν ὅμως πού στη-
ρίζει τὴν δύναμιν τῆς σὲ νέους ἀνδρες καὶ σὲ νέες γυναί-
κες αὐτοῦ τοῦ εἴδους, μπορεῖ νὰ εἶναι δέδωκεν ὅτι ἀνήκει
σ' ἐκείνας τίς Ἐκκλησίας πού —ὅπως οἱ Ἐκκλησίες τοῦ
Τρίτου Κόσμου— ἔχουν ἕνα ἐπιδοφόρον μέλλον.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Στή Μεγάλη του Χριστού Ἐκκλησία.

ΟΡΓΑΝΩΘΗΚΕ πρόσφατα και πραγματοποιήθηκε ολιγοήμερη εκδρομή στελεχών της Ἐκκλησίας μας στην Κωνσταντινούπολη, με προσωνυμιακό χαρακτήρα. Ἡ επίσκεψη αυτή στη Μεγάλη του Χριστού Ἐκκλησία είχε σαν σκοπό την κομίδη έντυπώσεων και ἀναμνήσεων κατασκευιῶν. Καί συνετέλεσε, σὲ ὅσους ἔλαβαν μέρος, σὶδὸ νὰ συνειδητοποιήσουν βαθύτερα τοὺς δεσμοὺς πὸν μᾶς ἐνώνουν μετὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Εἴμαστε ἡ θυγατέρα Ἐκκλησία του. Ἄν καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι αὐτοκέφαλη, δὲν παύει νὰ υπάγεται πνευματικὰ σ' αὐτὸ τὸ τιμαλφὲς εἶδος συγγένειας.

Τὸ Πατριαρχεῖο μας, κέντρο τῆς καθόλου Ὁρθοδοξίας, βασιλεύει σὶς καρδιές μας. Μᾶς συνδέει μ' αὐτὸ ἀκόμη καὶ ὅ,τι δὲν ὑπάρχει σὶς σχέσεις μαζί του ἄλλων ὁμοδόξων. Ἡ γλώσσα, ἡ μωχιαίτερη νοιοτροπία καὶ αἰσθησι, ἐκδηλωμένες σὶ τὴν θεολογία, τὴν τέχνη, τὰ λειτουργικὰ διώματα, ὅπως ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσική, οἱ ναοδομικοὶ συνθμοί, ἄλλες λεπτομέρειες τῆς λατρείας. Μᾶς συνδέει μ' αὐτὸ ἀκόμη καὶ ἡ ἔθνηκὴ μας Ἱστορία. Τὸ ἀνενίζουμε καὶ τὸ αἰσθανόμαστε σὸν τὸ πὶδ περιούσιο κομμάτι τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Γύρω ἀπὸ μιὰ εἶδηση.

Η ΕΙΛΗΣΗ ἦλθε ἀπὸ τὴ Γενεύη καὶ ἀφορᾷ τὸ σεπτὸ πρόσωπο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος. «Κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος», ὑπέσιτῃ ἐγκεφαλικὸ ἐπεσὸδιο. Ἡ θεραπεία πάντως πὸν τοῦ γίνεται ἀφήνει ἐλπίδες ἀποκαταστάσεως τῆς πολὺτιμης γιὰ τὸν ἴδιο καὶ γιὰ μᾶς ὅλους ὑγείας του. Γιατὶ εἶναι ἄνδρας χρήσιμος ἀνυπολόγιστα σὶ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ σὶ τὴν ἐπόλοιπη χριστιανωσύνη. Ἡ δράσι του σὶ τὴν Οἰκουμενικὴ Κίνησι, συνδυασμὸς ἀτεγκτῆς ἐμμονῆς σὶ τὴν Παράδοσι καὶ τολμηρῆς ἀγχίνουας, εἶναι ἐντυπωσιακὴ. Μόνον ὄφελος ἔχει προσκομίσει σὶ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ σὶ τὴν ἐπόλοιπη χριστιανωσύνη, κατὰ κοινὴ ὁμολογία.

Εὐχόμαστε διάπτωρα, ὁ Κύριος νὰ τὸν ἀποκαταστήσει «σὸν... ὑγιᾶ, μακροημερευόντια καὶ δοξοτομοῦντι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας», ἐπ' ἀγαθῶ τοῦ σημερινοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁμοδόξου μας καὶ ὑπεροχίου.

Τὸ ποσοστὸ ἐκκλησιασμοῦ.

ΜΕ ΤΗΝ ψύχρασι τοῦ καιροῦ καὶ τὴν ἐπιστροφὴ ἀπὸ τὶς διακοπές, τὰ ἐκκλησιαστικὰ σὶ τοὺς ναοὺς ξαναπικνώνουν. Γεγονὸς εὐχάριστο γιὰ τοὺς

ἐνοριακοὺς ποιμένες. Ὑπολογίζεται ὅμως ὅτι τὸ ποσοστὸ τῶν πακτικῶν καὶ συνειδητῶν ἐκκλησιαζομένων εἶναι σχετικῶς μικρὸ. Εἶναι βέβαια καὶ ἄλλοι πολλοὶ πὸν προσέρχονται σὶ τοὺς ναοὺς. Ὅσοι παρίστανται σὲ Ἀκολουθίες περιστασιακοῦ χαρακτήρα, βαπίσεις, γάμους, κηδεῖες, μνημόσυνα καὶ οἱ ἄλλοι πὸν δίνουν τὸ παρὸν κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους πῶν εὐκτηριῶν οἰκῶν, μᾶλλον ἀπὸ συνήθεια, κατὰ τὶς μεγάλες ἐορτές, Μ. Ἑβδομάδα, Χριστούγεννα, Ἀγιασμὸς τῶν Φώτων, Κοίμησι τῆς Θεοτόκου ἢ τοπικὲς μῆνες Ἁγίων (πατηγγύσεις). Ὅλοι αὐτοὶ ὅμως δὲν ἐκπροσωποῦν παρὰ ἓνα κόσμον ὅχι καλλιεργημένο θερηκεντικὰ. Τὸ πρόβλημα εἶναι μεγάλο. Καὶ ἡ Ἐκκλησία πρὲπει νὰ τὸ ἀντιμετωπίσει. Μὲ κατάλληλη διαφώτισι τοῦ πλήθους. Καὶ μετὰ ἄλλα μέτρα, πὸν θὰ συντείνουν σὶδὸ νὰ ἐκνωθεῖ ὁ μεγάλος ἀριθμὸς καὶ νὰ πάρει συνειδητὰ μέρος σὶ τὴν λειτουργικὴ ζωὴ.

«Εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξι».

ΘΑ ΣΥΝΤΕΙΝΕΙ σ' αὐτὸ —καὶ εἶναι πρότιστο καθῆκον τῶν ἐφημεριῶν— ἡ τέλεσι τῆς θείας λατρείας μετὰ τρόπο πὸν θὰ τοῦ ἄρμοζαν τὰ ἀποστολικὰ λόγια «εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξι». Μὲ τρόπο δηλαδὴ κόσμιο καὶ εὐπρεπῆ, ὅπως ταιριάζει σὲ ὅ,τι γίνεται σὶ τὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ, μετὰ τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Σύμφωνα μετὰ ὅσα καθορίζει τὸ Τυπικὸ. Μέσα σὲ εὐρηκὴ καὶ κατανυκτικὴ ἀμύσφασι. Μετὰ τὸ ν' ἀκούονται καθαρὰ τὰ λόγια τῆς ἱ. ὑμνωδίας. Μετὰ φόδο Θεοῦ. Μετὰ συστολή. Φεύγοντας κανεὶς ἀπὸ τέτοια τέλεσι τῆς λατρείας, ἀποκομίζει ἐντυπώσεις πὸν θὰ τὸν ξαναφέρουν σὶδὸ ναὸ.

«ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ»

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μετὰ τὸ εἰδικὸ ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ «Πάντα τὰ Ἐθνη»

★ πληροφορεῖ ὑπεύθυνα γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο πὸν ἀσκει σήμερα ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία,

★ περιγράφει τὸ περιβάλλον μέσα σὶδὸ ὅποιο ἀσκεῖται ἡ ἱεραποστολή.

Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομητὲς μποροῦν νὰ στείλουν τὴν ἐτήσια συνδρομὴ τους (200 δρχ.) σὶ τὴν διεύθυνσι:

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Πάντα τὰ Ἐθνη», Ἴω. Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 7212.112.

ΟΙ ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΣΑΜΨΩΝ*

(Κριτ. ιγ' 1 - ιστ')

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Γιατί δὲν θὰ ἦταν ἓνας ἄνδρας τῆς σειρᾶς, τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ. Ἄλλὰ ὄργανο τῆς οὐράνιας ἀγάπης καὶ δικαιοσύνης. Χαρισματικὸς ἄνθρωπος. Μὲ ἀποστολή νὰ λυτρώσει καὶ νὰ τιμωρήσει. Νὰ ρυθμίσει τὴν Ἱστορία, κάνοντας νὰ θριαμβεύσει τὸ ἀγαθὸ καὶ νὰ χτυπηθεῖ τὸ κακὸ.

Ἄποστολή θαυμαστή, ξεχωριστῆς αἴγλης. Γι' αὐτή, θὰ λειτουργοῦσαν δυὸ παράγοντες. Ἡ ἄνωθεν χάρις καὶ ἡ προσωπικὴ βούληση τοῦ ἐκλεκτοῦ. Ἐνας συνδυασμὸς, ποὺ ἂν παρέμενε ἄρμονικὸς, ἐγγυόταν καρποῦς ζηλευτοῦς, ἔργο ἐκθαμβωτικὸ. Ἐπαλήθευση, στὰ πράγματα, τοῦ ὀνόματος Σαμψών.

Ἦδη καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ στοιχεῖα ἦταν ἅπτα. Μὲ τὸν καιρὸ, καθὼς μεγάλωνε τὸ παιδί, οἱ γονεῖς του τὰ ψηλαφοῦσαν. Ἡ εὐλογία τοῦ Κυρίου τὸ περισκέπαζε, πρὸ αἰσθητῆ ἀπὸ μέρα σὲ μέρα. Καὶ ἐκεῖνο, μὲ τὴ φιλοτιμία ποὺ ἔδειχνε, ἔδινε τὴν ἐξήγηση αὐτοῦ τοῦ φαινομένου. Μὲ τὴν ἠθικὴ του ἰδιοσυγκρασία, τόσο εὐγενικὴ καὶ πρόθυμη, προσανατολιζόταν ὁλοένα πρὸ σταθερὰ στὸν προορισμὸ του. «Ἡδρύνετο», ἀναπτυσσόταν ὄχι μόνον βιολογικὰ ἀλλὰ καὶ ψυχικὰ. Ἄνδρειωμένος, ὅπως καθένας ποὺ καλεῖται νὰ παίξει ρόλο δυνατὸ στὸ δίο τοῦ ἔθνους του. Οἱ δυὸ λέξεις, ἠδρύνθη καὶ ἀνδρειωμένος, ὁμόηχες, καλοῦν ἢ μιὰ τὴν ἄλλη, μὲ παράλληλες ἐννοιες.

Στὴ θεία οἰκονομία, χρησιμοποιοῦνται ποικίλοι ἀνθρώπινοι τύποι γιὰ τὸ καλὸ τῶν λαῶν. Ἡ κλίμακα εἶναι εὐρεία. Πιάνει εἶδη ποὺ ἐκτείνονται ἀπὸ πρόσωπα μὲ πολυτάραχη ζωὴ, γεμάτη περιπέτειες ποὺ ἐκτυλίσσονται σὲ τόπους χωρισμένους ἀπὸ μεγάλες ἀποστάσεις, ἴσαμε πρόσωπα ἀκίνητα. Ἀπὸ Παύλους, ποὺ περνοῦν στεριᾶς καὶ θάλασσες, κινδυνεύοντας νυχτόημερα, ἴσαμε τοὺς συλίτες, ἰσόδια ὀρθοῦς πάνω σὲ μιὰ κολόνα. Μὲ τὸ λόγο καὶ τὸ παράδειγμα καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ φωτίζου, στηρίζου τὶς ψυχές.

Ὁ Σαμψὼν ἀνῆκε στὴν πρώτη κατηγορία. Στους ἀκατακρίστους ἥρωες τῆς πίστεως. Σ' ἐκείνους ποὺ ἡ πολιτεία τους εἶναι παταγώδης, συγκλονιστικὴ σὲ πλοκή. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ ἄλλη χορεία, μὲ ἄκρο ἄωτο ὁσίους σὰν τὸ Συμεὼν (ε' αἰώνας), τὸ σύγχρονό του Δανιήλ, τὸ Συμεὼν τὸ Θαυμαστορεῖτη (στ' αἰώνας), τὸν Ἀλύπιο τὸν Παφλαγὸνα (ζ' αἰώνας), τὸ Λουκᾶ (ι' αἰώνας) καὶ τὸ Δάξαρο (ια' αἰώνας), λίγο ἐπέ-

δρασε στὴν Ἐκκλησία; Ὁ Θαυμαστορεῖτης ἐκστασιάζει τὴ φαντασία μου, καθὼς γράφω γι' αὐτόν:

Στὸν κάλυκα τοῦ στόλου,
ὁ Συμεὼν, ἄνθος.
Καὶ στ' ἄνθος, μέλισσα,
ὁ Θεός.

Τὸ παιδί ποὺ θλάστηκε στὸ σπίτι τοῦ Μαλωῆ, ἦταν ἓνα παλικᾶρι ποὺ εἰσέβαλε μὲ ὀρμὴ στὸ στίβο τῆς ἐθνικῆς του Ἱστορίας. Παρέχει θέαμα ἱκανὸ νὰ κόβει τὴν ἀνάσα μας. Μάχεται τὰ θηρία καὶ τοὺς αἰμοδιψεῖς ἀνθρώπους. Ἀληθινὸς ἥλιος, ποὺ λές καὶ ἔπεσε καὶ κύλησε ἀνάμεσά τους. Εἶχε καὶ αὐτὸς τὶς ἐσωτερικὲς φάσεις ζωῆς. Διλήμματα, ἀκόμα καὶ ἠθικὲς πτώσεις, ἀπ' ὅπου, ὄντως γενναία ψυχὴ, ἤξερε νὰ σηκώνεται, συνεχίζοντας ν' ἀκολουθεῖ, γιὰ τὸν Κύριό του καὶ τὴν ἀγαπημένη του πατρίδα, ὁρῶμο χαραγμένο ἀπὸ ἀγνή, ἀνυστερόβουλη ἀπόφαση.

«25 Καὶ ἤρξατο πνεῦμα Κυρίου συνεκπορεύεσθαι αὐτῷ ἐν παρεμβολῇ Δᾶν καὶ ἀνὰ μέσον Σαραὰ καὶ ἀνὰ μέσον Ἐσθαὸλ».

Ἡ παρεμβολὴ (μαχηγνέ, στρατόπεδο) Δᾶν ἦταν μιὰ τοποθεσία σιμὰ στὴ γενέτειρα τοῦ Σαμψών. Τὸ ἱερὸ κείμενο ὀρίζει τὴν περιοχὴ ἀνάμεσα στὴ Σαραὰ καὶ τὴν Ἐσθαὸλ. Ποῦ ἀκριβῶς βρίσκονταν τὰ δυὸ μέρη ποὺ σημειώνονται ἐδῶ, εἶναι ἄγνωστο. Ἄς εἰπωθεῖ γιὰ τὴ Σαραὰ, ὅτι ἔπαψε ν' ἀνήκει στὸ χῶρο τοῦ Δᾶν, μὲτὰ τὴ μετανάστευση τῆς ὁμώνυμης φυλῆς πρὸς Β., ὁπότε περιῆλθε στὰ χῶματα τοῦ Ἰούδα (βλ. τὰ κεφ. ιζ' καὶ ιη' στὸ βιβλίον τῶν Κριτῶν). Ἐκεῖ λοιπὸν ἡ προτροπὴ τοῦ Κυρίου ἄρχισε νὰ κινεῖ τὸ νεαρὸ Σαμψὼν σὲ ἔργα ποὺ προοιωνίζονταν τὴν ἀποστολὴ του. Τὸ στάδιο, μπροστὰ του, εἶχε ἀνοιχθεῖ.

Μιὰ ἀλλόφυλη νύφη

«ιδ' 1 Καὶ κατέβη Σαμψὼν εἰς Θαμναθὰ καὶ εἶδε γυναῖκα ἐν Θαμναθὰ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν ἀλλοφύλων».

Ἡ Θαμναθὰ ἦταν μιὰ πόλη τῆς φυλῆς Δᾶν, κοντὰ στὸ ἔδαφος ἐκείνης τοῦ Ἰούδα. Τὸν καιρὸ τοῦ Σαμψών, εἶναι πολὺ πιθανὸ ὅτι βρισκόταν στὰ χέρια τῶν Φιλισταίων.

Ἀνάμεσα στὶς Φιλισταῖες ποὺ τὴν κατοικοῦσαν, μιὰ φάνταζε στὰ μάτια του. Εἶναι ἡ πρώτη ποὺ ἐμφανίζεται, μὲ ξεχωριστὴ σημασία γι' αὐτόν. Φαίνεται ὅτι ἦταν ἄμορφη. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα χαρίσματα θὰ τὴ στόλιζαν. Σὰν σύνολο, θὰ τὸν εἴλκυσε. Σταμάτησε τὴν προσοχὴ του. Δὲν τὴν ξέχασε ὅταν εἶδε τὶς χάρες τῆς, σωματικὲς καὶ ψυχικὲς.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 199 τοῦ ὑπ' ἀρ. 17-18 τεύχους.

Αίσθαντικός απέναντι στο γυναικείο φύλο, όπως βλέπουμε στην ιστορία του δίου του, ήταν επόμενο να του κάνει θαθείαν εντύπωση το παρουσιαστικό και η συμπεριφορά εκείνης της κοπέλας.

«2 Και ανέδη και απήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτοῦ και τῇ μητρὶ αὐτοῦ και εἶπε· γυναίκα ἐώρακα ἐν Θαμναθὰ ἀπὸ τῶν θυγατέρων Φυλιστιμ και νῦν λάθετε αὐτὴν ἐμοὶ εἰς γυναίκα».

Μόνος του τὴ διάλεξε. Ἀλλὰ ἀπειθύνεται στους γονεῖς του, ζητώντας τους νὰ ἐγκρίνουν τὴν ἐκλογή τῆς καρδιάς του και νὰ προσδῶν σὲς νόμιμες ἐνέργειες γιὰ τὸ γάμο. Δὲν θὰ ἤθελε νὰ πάρει ἐκεῖνο τὸ κορίτσι χωρὶς τὴ συγκατάθεσή τους. Τοῦ ἦταν τόσο ποθεινό. Ὅχι μόνο συναισθηματικά, ἀλλὰ και ἀντικειμενικά. Συγκέντρωνε, κατὰ τὴν κρίση του, πλεονεκτήματα, πού θὰ τὴν ἔκαναν ζηλευτὴ σύζυγο. Μὲ τέτοια νύφη, αὐτοὶ πού τὸν εἶχαν φέρε: στὸν κόσμο, θὰ καμάρωναν.

Γιὰ τὸν ἴδιο, δὲν εἶχε σημασία ἡ καταγωγή της, τὸ ὅτι ἦταν μιὰ ἀλλόφυλη. Ὁ ἔρωτας, ὅταν εἶναι δυνατὸς και δάσμιος, γεφυρώνει: χάσματα κάθε λογῆς. Ἡ ἀληθινή ἀγάπη νικά κάθε διαφορά.

Ἡ συνείδηση τοῦ Σαμφών, στὴν ιδέα ὅτι χωρίζε μίσος τοὺς δυὸ λαούς, δὲν ὄρηκε ἕνα φράγμα. Ἀνάμεσα σὲ χιλιάδες πού ἀντιπαρτάσσονται, ἡ πείρα διδάσκει ὅτι εἶναι και καρδιές κινούμενες ἀπὸ εὐγενικά ἴδιανά. Ἀπὸ αἰσθήματα πού συμπλησιάζουν τοὺς ἀνθρώπους. Μέσα στὸ Σαμφών, ἡ φιλοπατρία, ψυχωμένη ἀπὸ τὴ θρησκευτικότητα, ἀνθίξε. Ἀλλὰ συνάμα ἦταν φωτεινή. Δὲν ἀπαρνώταν τὴν ἀντικειμενικὴ κρίση. Καὶ ἡ κρίση αὐτὴ παραδεχόταν τὴν ὑπαρξή, ἐδῶ και ἐκεῖ, τοῦ καλοῦ στοὺς κόλλπους ἐνὸς λαοῦ στὸ σύνολό του μὴ ἐπιθυμητοῦ.

Ὅπως στὴν περίπτωση ἐκείνης τῆς Φυλιστιμίας. Ὁ γιὸς τοῦ Μανωὲ τὴ συμπάθησε. Καὶ δὲν δυσκολεύθηκε καθόλου νὰ τὴ φαντασθεῖ ἀκριθὴ σύντροφο τῆς ζωῆς του. Τὸ ὄραμα αὐτὸ συνάρπαξε τὸ νεαρὸ ἄνδρα.

Τί και ἂν τὸν διέπνεαν και ἄλλα ὄραματα, ὅπως τὸ κορυφαῖο σὲ ὄλα, ν' ἀπελευθερώσει, μὲ τὴν ἄνωθεν βοήθεια, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ «συνεκπορευομένου» Πνεύματος, τὴ χώρα του; Δασμένος δλόφυχα σ' αὐτὸ τὸ σκοπό, πού συνέπαιρνε τὸ εἶναι του, ἔμοιαζε μὲ ἄνεμο. Θύμιζε τὸ δυνατὸ βοριά, ὅπως, αἰῶνες ἀργότερα, στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς γῆς, θὰ τὸν ἀποκαλοῦσαν οἱ Ἰνδιάνοι: «μοναχικὸ ἄνεμο». Ἀκάθεκτη ὁρμή, ξένη πρὸς κάθε παράταιρο συνταίριασμα.

Μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ στόχο, θὰ θυσίαζε, θὰ ξεπερνοῦσε κάθε τί πού τυχὸν γλύκκινε τὴ ζωὴ του. Πού θὰ ἦταν κίνδυνος νὰ τὸν θγάλει ἀπὸ τὴν τρομερὴ μοναξιά τοῦ ἥρωα. Ἀλλὰ δὲν ἔδλεπε τέτοιο οἰκτρὸ ἐνδεχόμενο στὸ εἰδύλλιο μὲ τὸν ἀλλόφυλη ἀπόγονο τῆς Εὐας.

Ἔτσι, ἀνύποπτος γιὰ τὴ διαφορά σκέψης του, ξαφνιάσθηκε γιὰ τὸ ὄχι τῶν γονέων του.

«3 Και εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ και ἡ μήτηρ αὐτοῦ· μὴ οὐκ εἰσὶ θυγατέρες τῶν ἀδελφῶν σου και ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ μου γυνή, ὅτι σὺ πορεύη λαθεῖν γυναίκα ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλων τῶν ἀπεριτιμητῶν; Και εἶπε Σαμφών πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ· ταύτην λάθε μοι, ὅτι αὕτη εὐθεῖα ἐν ὀφθαλμοῖς μου».

Ἀναπάντεχο τὸ ἄκουσμα στ' αὐτιά τους. Καὶ λογικὴ ἡ ἀπορία τους. Χάθηκαν τόσα καλά κορίτσια στὸ λαὸ

μας; (Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ κείμενο, μίλησε, γιὰ τοὺς δυὸ, ὁ πατέρας του). Γιατί λοιπὸν θέλεις νὰ κάνεις γυναίκα σου μιὰ ξένη;

Ἀλλὰ ὁ γιὸς ἐπιμένει. Λέει στὸ Μανωὲ: Αὐτὴ νὰ μοῦ ζητήσεις. Γιατί μοῦ ἀρέσει. Καμμιάν ἄλλη δὲν μίλησε στὸν ἐσωτερικό μου κόσμο.

«4 Και ὁ πατὴρ αὐτοῦ και ἡ μήτηρ αὐτοῦ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι παρὰ Κυρίου ἐστίν, ὅτι ἐκδίκησιν αὐτὸς ζητεῖ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων» και ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ οἱ ἀλλόφυλοι: κυριεύοντες ἐν Ἰσραήλ».

Τοὺς φάνηκε παράξενο τὸ αἰτημά του, γιατί δὲν ἤξεραν. Τί; Ὅτι ἡ ἀπόφαση τοῦ παιδιοῦ τους ἦταν ἐνταγμένη στὴ θεῖα οικονομία. Ἄν τὸ γνώριζαν, θὰ ἔκλιαν ὑπάκουα τὸ κεφάλι, θὰ κατένευαν δλοπρόθυμα. Ἐκείνος ὁ γάμος δὲν θ' ἀπέδαινε σὲ ζημία τοῦ Ἰσραήλ. Ἀντίθετα, θὰ ἦταν καλὸ προηγούμενο σ' αὐτόν, θὰ ἐξυπηρετοῦσε «ἐκδίκησιν» κατεπάνω τῶν κατακτητῶν.

Μπορεῖ κανεῖς, βασισμένος στὴν ἐλληνικὴ ἀπόδοση, νὰ ἐξηγήσει διττὰ τὴ φράση: ὅτι ἐκδίκησαν αὐτὸς ζητεῖ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων. Ποιὸ εἶναι τὸ ὑποκείμενο; Ὁ Κύριος ἢ ὁ Σαμφών; Ὅπως και νὰ ἔχει τὸ πράγμα, τὸ νόημα εἶναι τὸ ἴδιο. Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ τοῦ ὕμναλιου —εἴτε ἄνωθεν οικονομημένου εἴτε κατάληξης ἐνὸς πόθου ἀνθρωπίου— συμπίπτει μὲ κάτι πού ἐπιδιώκει: ὁ Κύριος. Πού τὸ ἐπιτρέπει. Ἐκείνος γιὰ τὸ καλὸ τοῦ Ἰσραήλ.

Π ἄ λ ε μ α μ' ἔ ν α σ κ ὺ μ ν ο

«5 Και κατέδη Σαμφών και ὁ πατὴρ αὐτοῦ και ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἰς Θαμναθὰ και ἦλθεν ἕως τοῦ ἀμπελω- νος Θαμναθὰ και ἰδοὺ σκύμνος λέοντος ὠρυόμενος εἰς συνάντησιν αὐτοῦ· ὁ και ἦλατο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα Κυρίου και συνέτριψεν αὐτόν, ὡσεὶ συντρίψει ἔριφον αἰγῶν, και οὐδὲν ἦν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. Και οὐκ ἀπήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτοῦ και τῇ μητρὶ αὐτοῦ ὃ ἐποίησεν».

Παρὰ τὴν ἔγνοιά τους αὐτῇ, δέχθηκαν ὅμως οἱ γονεῖς του ὅτι τοὺς ζήτησε. Τράθηξαν λοιπὸν και οἱ τρεῖς στὴ Θαμναθὰ.

Κατὰ τὸ ταξίδι ἡ τὴν παραμονὴ τους στὴ Θαμναθὰ, ξετυλίχθηκε τὸ ἐπεισόδιο μὲ τὸ λιονταρόπουλο (σκύμνος). Σὲ κάποια ὥρα, μοναχὸς του ὄντας ὁ Σαμφών, στ' ἀμπέλια τῆς πόλης, συναπαντήθηκε μὲ τὸ βασιλιά τῶν ζῶων. Τὸ νεαρὸ λιοντάρι, σὰν πῆρε εἶδηση τὸ παλικάρι, θγά- ζοντας φοβερὸ μουγγρητὸ, χύθηκε ἐναντίου του. Ἄν ἄλλος ἀνθρωπος ἦταν στὴ θέση τοῦ Σαμφών, θὰ κατέληγε σὲ θάνατο. Θὰ κατασπαραζόταν. Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρξε αὐτὸ τὸ τέλος. Ἐπαναλήφθηκε, στὰ πράγματα, ὁ μῦθος πού ἔχει τὴν ἀρχὴ του στὰ ἀπώτερα μυκηναϊκὰ χρόνια. Ὁ Ἑβραῖος ἥρωας, ὅπως ὁ Ἡρακλῆς στὴ Νεμέα, σκότωσε τὸ λιοντάρι.

Ἀπὸ τὴ Βίβλο μᾶς δίνεται ἡ ἐξήγηση αὐτοῦ τοῦ θαυμαστοῦ συμβάντος. «ἦλατο ἐπ' αὐτόν (τὸ γιὸ τοῦ Μανωὲ) πνεῦμα Κυρίου και συνέτριψεν αὐτόν (τὸ σκύμνο), ὡσεὶ συντρίψει ἔριφον αἰγῶν και οὐδὲν ἦν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ». Ἔπεσε πάνω του ξαφνικὰ ἡ πνοὴ τοῦ Θεοῦ. Τοῦ ἔδωσε ἀφάνταστη δύναμη. Καὶ κλειδώνον- τας στὰ μπράτσα τὸ θηρίο, τοῦ τσάκισε τὰ κόκκαλα σὰν νὰ εἶχε νὰ κάνει μὲ τρυφερὸ κατσικάκι. Λίγες στιγμὲς κράτησε ἡ συμπλοκὴ τους. Ἀρκετὲς ὅμως γιὰ νὰ ἐξον- τωθεῖ ὁ ἐχθρός. Μὲ μοναδικὸ ὄπλο τὰ χέρια του, ὁ ἄν- θρωπος νίκησε τὸ πριγκιπόπουλο τῆς πανίδας.

Ἄλλα τοὺς ἀληθινὰ γενναίους δὲν τοὺς διακρίνει μόνον τὸ κατόρθωμά τους αὐτὸ καθεαυτὸ. Τοὺς στολίζει συνήθως καὶ ἓνα ἄλλο προτέρημα: ἡ σαμνότητα. Τί πῦρ φυσικὸ σ' ἓνα παιδί ἀπὸ τὸ ν' ἀναγγεῖλει, καταχαρούμενο, τέτοιο ἀθλο στοὺς γονεῖς του; Νά ὅμως, πού ὁ Σαμφὼν ἀποφεύγει νὰ τὸ κάνει. Σιωπᾶ, σάν νὰ μὴν εἶχε συμβεῖ τίποτε.

Παρὰ τὴν ἀποφυγὴ του ὅμως νὰ φέρεῖ στὸ φῶς τὴν πράξη αὐτή, ἡ Βίβλος τὴ μνημονεύει. Γιατί ὁ ἀθλοθέτης θέλει νὰ τὸν δοξάσει. Καὶ συνάμα νὰ διδάξει: καὶ μὲς ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ τίς γενεές τῶν πιστῶν. Νὰ διδάξει τί: «Ὅτι μὲ τὴ δική του δύναμη καταβάλλουμε τὸ Διάβολο. Ἄντλοῦμε, μὲς ἀπὸ τὴν ἀλληγορία, τὸ πολὺτιμο δίδαγμα. Τὴν ἐμπνέει μιὰ λέξη, τὸ ὠρῶμενος. Συνδέει τὸ σκύμνο τῆς Θαυμαθᾶ μὲ τὸ φοβερὸ αὐτὸ πρόσωπο τοῦ μεταφυσικοῦ κόσμου, πού ὁ Ἀπόστολος τὸ λέει: «λέοντα ὠρῶμενον» (Α' Πέτρ. ε' 8). Νοητὸ λιοντάρι, πού περιφέρεται ζητώντας πιά ψυχὴ νὰ καταπιεῖ, στερώντας τῆς τὴ σωτηρία.

Ἡ ἀλληγορία, πού μὲ τὴν εὐκαιρία ἀξίζει νὰ μᾶς ἀπασχολήσει: κάπως τὴ σκέψη, μιὰ καὶ ἐρμηνεύουμε ἐδῶ τῆ Γραφή, εἶναι κάτι: τὸ πολὺ συγκεκριμένο στὴ θεολογική γλώσσα. Πρόκειται γιὰ τὴν τάση ν' ἀναζητητεῖται: πίσω ἀπὸ τὸ ιστορικὸ γράμμα ἓνα καθαρὰ πνευματικὸ νόημα, ἀκρίβη καὶ σὲ περιπτώσεις πού, γιὰ τὴν κοινὴ λογικὴ, ἀποκλείεται τέτοιο ἐνδεχόμενο. Αὐτὸ σημαίνει: ἀλληγορία. Ἄλλα νὰ φαίνεται: ὅτι δηλώνει καὶ ἄλλα, θαυτέρη καὶ ὑψηλότερα, νὰ περιέχει ἓνα σημεῖο ἢ ἓνα μέρος τοῦ ἱεροῦ κειμένου.

Μιὰ μεγάλη καὶ φεγγόβολη θέβαια σχετικὴ συγκομιδὴ ὑπάρχει: στὴν πατερικὴ Γραμματεία, ἐνῶ μέρος τῆς ἔχει περάσει: στὴν ὁμωδία καὶ τὴν εὐχολογία τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Πατέρες, ἀπαράμιλλοι: θυθοσκόποι τῆς Βίβλου, κατόρθωσαν ν' ἀνασύρουν στὴν ἐπιφάνεια τῆς κοινῆς ἀντίληψης καὶ νὰ προσφέρουν σὲ ὅλους μᾶς πολλὰ ἀπὸ τὰ κρυμμένα μαργαριτάρια τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνα πού ἓνας συνηθισμένος μελετητῆς θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ ὑποπτευθεῖ τὴν ὑπαρξή τους.

Στὴν κατὰ μόνος μελέτη τῆς Βίβλου, πρέπει: νὰ μὴν ἀφίηται: εὐκολα τόπος γιὰ τὴν ἀλληγορικὴ ἐκδοχή, γιατί σοθεῖ ὁ κίνδυνος παρανόησης. Ἐπιβάλλεται ὅμως νὰ γίνονται ἐποικοδομητικὲς σκέψεις μὲ ἀφορμὴ τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο χωρία καὶ νὰ χρησιμοποιοῦνται: τὰ ἔχει λεγόμενα σάν σύμβολα γι' αὐτὲς τίς σκέψεις. Εἶναι ἓνα εἶδος καλῆς καὶ θέβαις ἀλληγορίας. Νά λίγα σχετικὰ παραδείγματα:

Ἡ γυναίκα τοῦ Ἀὼτ ἔχασε τὴ ζωὴ τῆς ὅταν γύρισε ἀπὸ περιέργεια νὰ δεῖ τί γινόταν πίσω τῆς. Μεταδλήθηκε σὲ στήλη ἄλατος (Γέν. :θ' 26). Ἔτσι καὶ ἐμεῖς, παρατώντας τὴν ἁμαρτία, δὲν πρέπει: νὰ τὴν ξαναφέρνουμε στὰ μάτια μας, κατὰ τὸ τοῦ Παύλου: «τὰ ὀπίσω ἐπιλανθανόμενοι, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενοι» (Φιλιππ. γ' 14).

Μετὰ τὴ μάχη τῆς Ἰάμνειας, στὸν καιρὸ τῶν μακαθαϊκῶν ἀγώνων, ὀρέθησαν στοὺς σκοτωμένους ἐκεῖ Ἰσραηλίτες εἰδωλολατρικὰ φυλαχτά. Ὅταν κανεῖς ἐπιδῶκει: ἓνα θεάρεστο σκοπὸ, ἀλλὰ κρυφὰ στηρίζεται μὲ προσκόλλησιν σὲ πλανερὲς ἰδέες, ἀπ' ὅπου περιμένει: θήθεια, τὸ τέλος του δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καλὸ. Ἄς μὴ φι-

λοξενεῖς στὰ βᾶθη τοῦ εἶναι σου δεισδαμονίης καὶ κακοδοξίης. Μακριὰ σου τὰ φυλαχτὰ τῆς Ἰάμνειας.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἀγγάρευσαν τὸν τυχαῖα διερχόμενο Σίμων τὸν Κυρηναῖο γιὰ νὰ μεταφέρει: στοὺς ὤμους του τὸ σταυρὸ τοῦ Ἰησοῦ. Σίμων καὶ ἐγώ, ἐθειλοντῆς ὅμως καὶ ἔχι: ἀκούσιος σταυροφόρος, ἄς πασχίξω στὴ ζωὴ μου ν' ἀλαφρώω τὸ Χριστὸ ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ σταυροῦ του, δεχόμενος τὸν ὀνειδισμό τοῦ κόσμου καὶ ὀμολογώντας: ὅτι: πιστεύω στὸ Λυτρωτὴ καὶ συμπάσχω μ' Αὐτόν.

Ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Νικόδημος, σάν ἀποκαθηλώσαν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, τὸ τύλιξαν μὲ «σινδόνα καθαρὰν» καὶ τὸ κατέθεσαν: στὸ μνημεῖο, ἀπὸ ἔπου «ἀνέστη τριήμερος». Τὸ ἴδιο καὶ ἐμεῖς ἄς τυλίγουμε τὸ νεκρὸ γιὰ μᾶς Σωτήρα μας μὲ τὴν «καθαρὰν σινδόνα» τῶν ἁγίων ἀποφάσεων, γιὰ ν' ἀξιώθεῖ καὶ ἡ δική μας ζωὴ τὴν ἀνάστασιν του.

Στὸν ἄγγελο (ἐπίσκοπο) τῆς Λεοδικείας, πού δὲν ἦταν «οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρός», ὁ Χριστὸς λέει: «ἐμέλλε νὰ τὸν ἐμέσει: ἀπὸ τὸ στόμα του» (Ἀποκ. γ' 14 κ.ἐξ.). Ἀναγνωρίζει: δικές του τίς φλογερὲς ψυχὲς καὶ στέκεται: μὲ μακροθυμία στὶς ἀδιάφορες καὶ ἔκλυτες. Δὲν ἀνέχεται: ὅμως τίς χλιαρές, ὅσες πάνε νὰ συμιδάσουν τὰ ἀσυμβίβαστα, δοσμένες λίγο σ' Αὐτόν καὶ λίγο στὸν κόσμο. Ἡ ζωὴ μου, μὲ τὴ θρησκευτικὴ ὑποτονία τῆς καὶ τὴ δουλεία τῆς ἀνάμεσα σὲ «δύο κυρίους» (Ματθ. στ' 24), πρέπει: νὰ εἶναι: ἀηδιαστικὴ γιὰ τὸν Κύριο. Ἄς φροντίσω λοιπόν, πρὶν μὲ ἀποδοκιμάσει, πρὶν μὲ «ἐμέσει»: ν' ἀνάψω μέσα μου τὴ γνήσια καὶ μεγάλη πίστη, πού θὰ μὲ κάνει: θερμὸ χριστιανό.

Ἡ Βίβλος λοιπόν δὲν ἔχει: μόνον τίς ἀμετακίνητες πνευματικὲς ἀλήθειες, πού κρύβονται: κάτω ἀπὸ τὸ «γράμμα» τῆς. Προβάλλει: καὶ ἄλλες, πού μπορεῖ νὰ πει κανεῖς: ὅτι δημιουργοῦνται: τώρα, στὴν περίπτωσιν τῆς δικῆς μου ἢ τῆς δικῆς σου, καθὼς διαβάζουμε: κάποιο ἐδάφιο καὶ πασχίζουμε: νὰ ὠφελήσουμε τὴν ψυχὴ μας, σχετίζοντας: τὸ μὲ τὴν παρούσα προσωπικὴ μας κατάστασιν. Εἶναι: μιὰ ἰδιαίτερη καὶ περιστάσιακὴ ἀλληγορία, προσφυῆς: γιὰ ὀρισμένο ἄνθρωπο καὶ ὀρισμένες: στιγμὲς του. (Συνεχίζεται)

Ἡ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΓΕΣ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελίδα 210)

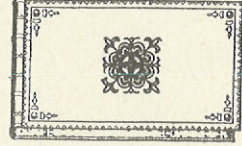
καὶ μιὰ ἀπ' τίς γενεσιουργοὺς αἰτίες τῆς διαμορφώσεως διαφόρων λειτουργικῶν τύπων: κι οἰκογενειῶν. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ διατύπωση τοῦ Ἰουστίνου: «Ὁ προσετός εὐχὰς ὁμοίως καὶ εὐχαριστίας, ὁ σὴν δύναμις αὐτῶ, ἀναπέμπει»¹²³. Ὁ Ἰππόλυτος ἐκφράζει: αὐτὸ σαφέστερα. Μετὰ τὴν παράθεση: εὐχῶν γιὰ τὴ χειροτονία τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ διακόνου προσθέτει: τὴν παρατήρησιν: «Εἶναι ὁ χι ὁ λ ω ς ἀναγκαῖον, ἵνα οὗτος (ὁ ἐπίσκοπος) χρησιμοποιῆ: τοὺς αὐτοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς ἐδώκαμεν... Ἐκαστος πρέπει: νὰ προσεύχηται, ὅπως δύναται»¹²⁴.

Στὴ συνέχεια: θὰ γνωρίσωμε: μερικὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς «Κλημέντιας λειτουργίας».

124. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τὰ λειτουργικὰ στοιχεῖα τῆς «Ἀποστολικῆς Παραδόσεως» τοῦ Ἰππολύτου, ἐν Ἀθήναις 1978, σ. 15-16.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Τίτου Έμμ. Ματθαίου
Μητροπολίτου πρ. Παραμυθίας

Η ΕΝ ΦΥΛΑΚΑΙΣ
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

«Η ποιμαντική διακονία της Έκκλησίας πρὸς τοὺς φυλακισμένους εἶναι πρακτικὴ καὶ θεωρητικὴ ἀντίληψη ἀπὸ τῆς πύθ βασικῆς. Ἀποτελεῖ ὑψίστης σημασίας χρέος καὶ μαρτυρία, πὸ ἐπεκτείνεται στὸ βάθος τῆς ἀνθρώπινης ὁδύνης καὶ τῆς σωτηρίας, μέσα ἀπὸ τὴ συγκεκριμένη ἐκδήλωση ἀγάπης καὶ συναντίληψης πρὸς τὸν πλησίον.

τημα, μᾶς πληροφορεῖ μ' ἕνα καλαίσθητο καὶ πρωτότυπο βιβλίον του, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρ. Παραμυθίας κ. Τίτος Έμμ. Ματθαίου, μετ' ἰσότιμο «Η ἐν φυλακαῖς ποιμαντικὴ διακονία τῶν κληρικῶν».

Πρόκειται γιὰ μιὰ πολυσήμαντη διαπραγματεύση πὸ ἐξαντλεῖ σχεδὸν πρακτικὰ καὶ θεωρητικὰ τὸ θέμα καὶ προσφέρει στὸν κάθε ἐργάτη — κληρικὸ καὶ λαϊκὸ — τῆς Ἐκκλησίας πλούσιο καὶ ἐγγυημένο ὕλικὸ γιὰ σωστὲς καὶ σίγουρες ἐφαρμογές.

Ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἀπὸ τοὺς δόκιμους χειριστὲς τοῦ λόγου. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ βιβλίον του, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀποτελεῖ ἀπαραίτητο ἐγχειρίδιον ποιμαντικῆς καὶ ιστορικῆς γνώσης εἶναι καὶ ἕνα εὐχάριστο ἀνάγνωσμα, καθὼς διεξέρχεται, μέσα ἀπὸ τοὺς μαιάνδρους τῆς ἀνίχνευσης καὶ τῆς παρουσίας, τὸ θέμα του.

Ἐξάλλου ἡ πλούσια βιβλιογραφία, καθὼς καὶ οἱ ἐπιλεγμένες παραπομπές του, ἐνισχύουν τὸ βιβλίον καὶ τὸ καθιστοῦν, ἀληθινὰ, μοναδικὸ στὸ εἶδος του.

Ἄρχιμ. Δωροθέου Θεμελῆ

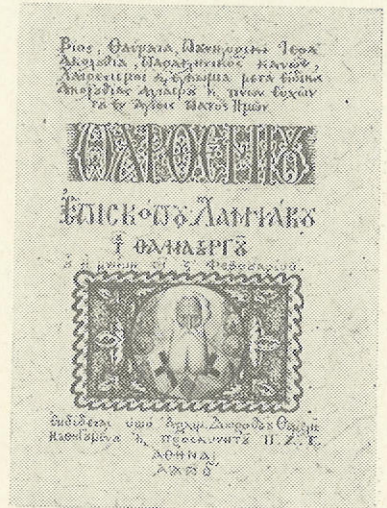
ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Τὸν πατέρα Δωρόθεο εὐτυχίσαμε νὰ τὸν γνωρίσουμε ἀπὸ κοντὰ καὶ νὰ διαπιστώσουμε τὸ ζῆλο, τὴν εὐλάβειά του στὴν Ὁρθόδοξη παράδοση καὶ ζωὴ, ἀλλὰ καὶ τὸν διακαῆ ἔρωτά του πρὸς τὸ μοναχικὸ ἰδεώδες.

Σχεδὸν μόνος του δημιούργησε τὴ μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου μέσα ἀπὸ ἐρείπια. Ὁργάνωσε τὸ χῶρο, ὡς ἕνα πλούσιο πνευματικὸ κέντρο καὶ τὸ ἐφοδίασε μὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀπαραίτητα δομικὰ καὶ πνευματικὰ στοιχεῖα, ὥστε νὰ λειτουργεῖ ὡς πηγὴ ἱαμάτων καὶ ψυχικῆς ἀνακαινίσεως.

Ὅμως ὁ π. Δωρόθεος δὲν εἶναι μόνον ἕνας ἐκείνης τῆς μοναχικῆς ἐτοιμότητος καὶ ζωῆς. Μὰ εἶναι καὶ ἕνας ἐμπειρὸς χειριστὴς τοῦ καλῆ μου, ἱκανὸς μὲ τῆς αἰσθητικῆς, ἐκδοτικῆς του προκλήσεις, νὰ συγκινήσει καὶ νὰ τέρψει τοὺς φίλοχρηστους, φιλακόλουθους καὶ ζηλωτὲς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χριστιανούς.

Τὸ νέο του βιβλίον «Βίος, θαύματα, πανηγυρικὴ ἱερὰ Ἀκολουθία, πασακκλητικὸς Κανὼν, χαιρετισμοὶ καὶ ἐγκώμια μετὰ εἰδίως Ἀκολουθίας ἀγιασμοῦ καὶ τιμῶν εὐχῶν τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Παρθενίου, ἐπισκόπου Λαμφάκου τοῦ θαυματουργοῦ», ἀποτελεῖ, τῷ ὄντι, μιὰ προσεχτικὴ προσφορὰ στὴ λειτουργικὴ καὶ ἀγιαστικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ μέγεθος τοῦ βιβλίου, ἡ καλαίσθητικὴ ἐμφάνισή του, τὸ χαρτί, τὰ διάφορα κοσμήματα στὶς σελίδες του, ἀποτελοῦν δείγμα μόνον, ἀπὸ τὸ μερῶν καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ συγγραφέα, πὸ μέσα στὴ σιωπὴ τοῦ μοναχικοῦ περιγύρου ὅπου ζεῖ, «φιλοκαλεῖ μετ' εὐτελείας» ἐργαζόμενος νύχτα καὶ μερα, αἰτούμενος τὸν ἱλασμὸ τῶν ἁγίων καὶ δοξολογώντας τὸν Δοτῆρα τῶν χαρισμάτων του.

Ὁ π. Δωρόθεος, ἂν καὶ νέος ἀκόμα, εἶναι ἀπὸ κείνους τοὺς «γέροντες» πὸ ἔχουν ἐδραιωμένες ρίζες στὴν παράδοση τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὴν ἀσθένεια καὶ τὴ θλίψη τῆς ψυχῆς τὴν μετατρέπουν σὲ προσφορὰ καὶ ὑμολογία πίστεως καὶ μετὰ κόπο καὶ πόνο χαράζουν νέες μνημῆς πᾶν στὸς βράχους τῆς Ἄνδρου, ἀλλὰ καὶ σ' ὅσες ψυχὲς γέρονται τὴν ἱλαρότητα καὶ ἀγάπη του.

ΤΙΤΟΥ ΕΜΜ. ΜΑΤΘΑΙΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡ. ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ

Η ΕΝ ΦΥΛΑΚΑΙΣ
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1984

«Η ἐν φυλακαῖς ποιμαντικὴ διακονία» τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἱστορία, διδασκαλικὸς καὶ ἀγιαστικὸς στόχος καὶ εἶναι ἐδραιωμένη πᾶν ὡς προγραμματισμένους, ἐπιλεγμένους χειρισμούς, γιὰ τὴν ἀποτελεσματικώτερη ἀπόδοση τῶν λεπτῶν, ποιμαντικῶν χειρισμῶν πὸ ἀπαιτοῦνται.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ ὅμως καὶ ἕνα πλήθος ἀκόμα ἄλλα, ἐντυπωσιακὰ, στὸ σύνολό τους καὶ στὴν πρωτοτυπία τους, στοιχεῖα, στὸ καιρὸ αὐτὸ ζή-

Του κ. Ευαγγέλου Π. Λέκκου

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΑΡΩΓΗΣ

Με απόφαση της ύφυπουργού Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που δημοσιεύθηκε στο 434)84 Φ.Ε.Κ. τ. Β', τροποποιήθηκε ή υπ' άρ. 60)3 οικ. 1924)13.5.76 απόφαση του ύπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως ενίων διατάξεων του Κλάδου 'Αρωγής του TAKE», ως εξής:

α. Το βόηθημα που καταβάλλεται στον ασφαλισμένο που έχει χρόνο ασφάλισης 420 μηνών (35 ετών) ή στην οικογένειά του σε περίπτωση θανάτου του, «αποτελείται από το άθροισμα των γινομένων που προκύπτουν από τόν πολλαπλασιασμό του κατά τὰ άνωτέρω μέσου όρου των άποδοχών επί συντελεστή:

1) 25 του τμήμ. των άποδοχών μέχρι	3.500
2) 24 » » » » από	3.501 — 5.000
3) 23 » » » » » »	5.001 — 6.500
4) 22 » » » » » »	6.501 — 8.000
5) 21 » » » » » »	8.001 — 9.500
6) 20 » » » » » »	9.501 — 11.000
7) 19 » » » » » »	11.001 — 12.500
8) 18 » » » » » »	12.501 — 14.000
9) 17 » » » » » »	14.001 — 15.500
10) 16 » » » » » »	15.501 — 17.000
11) 15 » » » » » »	17.001 — 18.500
12) 14 » » » » » »	18.501 — 20.000
13) 13 » » » » » »	20.001 — 21.500
14) 12 » » » » » »	21.501 — 23.000
15) 11 » » » » » »	23.001 — 24.500
16) 10 » » » » » »	24.501 και άνω

Οί έχοντες χρόνο ασφάλισης κάτω των 420 μηνών ασφαλισμένοι ή σε περίπτωση θανάτου οί οικογένειές τους, δικαιούνται ποσού αντίστοιχου προς τους μήνες της ασφάλισης. Χρόνος πέρα των 420 μηνών δέν λαμβάνεται υπόψη για τόν παραπάνω καθορισμό».

6. «Οί ασφαλισμένοι που έλαβαν τó βόηθημα του Κλάδου 'Αρωγής και αναδιορίστηκαν ή αναδιορίζονται, δικαιούνται όταν εξέλθουν και πάλι από τήν ύπηρεσία εφάπαξ βοήθηματος, εφόσον θά έχουν τόν κατά περίπτωση άπαιτούμενο χρόνο ασφάλισης από τού επαναδιορισμού τους μέχρι της άπόλυσης (έξόδου), όπως προβλέπεται τó άρθρο 2 τού Β.Δ. 6/20.6.47, τού πριν από τόν επαναδιορισμό τους χρόνου μη συνυπολογιζόμενου.

»Τó εφάπαξ βόηθημα των αναδιορισθέντων ή αναδιοριζόμενων υπολογιζόμενο σύμφωνα με όσα όρίζονται από τήν παρούσα απόφαση, θά είναι άνάλογο προς τó χρόνο ασφάλισης τους στον Κλάδο 'Αρωγής και δέν ισχύει στις περιπτώσεις αυτές ή παρ. 3 τού άρθρου 1 της παρούσης απόφασης».

ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ

«Όπως ανακοινώθηκε από τόν Ι. Σ.Κ.Ε., ó Πρόεδρος και ó Γεν. Γραμματέας τού Συνδέσμου αιδεσιμολ. πρωτοπρ. κ. Νικ. Αύγερινόπουλος και κ. Δημ. Πλατής «έπισκέφθηκαν τήν 1η Αύγουστου 1984 τόν άναπληρωτήν ύπουργόν Οικονομικών κ. Τσοβόλαν, μετά τού όποιου συνεζήτησαν τά θέματα τού μισθολογίου και της συνταξιοδοτήσεως (τών εφημερίων) από τού Κράτους. 'Ο κ. ύπουργός ευγενώς και ευμένως άπεδέχθη άμφότερα τά θέματα τού εφημεριακού Κλήρου».

ΤΟ ΕΠΙΔΟΜΑ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ 'Η ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ

Με απόφαση τού ύπουργού Κοιν. Ασφαλίσεων, εγκρίθηκε ή από 22.6.84 απόφαση τού Διοικ. Συμβουλίου τού TAKE, που άφορά στήν τροποποίηση προηγούμενης ρυθμίσεως για τó χορηγούμενο μηνιαίο επίδομα στους τετραπληγικούς και παραπληγικούς ασφαλισμένους και συνταξιούχους τού TAKE και στα μέλη των οικογενειών τους.

Σύμφωνα μ' αυτήν τó εν λόγω επίδομα όρίζεται ίσον με τó κατώ-

τατο όριο σύνταξης τού TAKE που ισχύει κάθε φορά, προσωρινόμενο κατά ποσοστό 30ο)» (μέχρι τώρα ήταν 20ο/ο). Δηλαδή τó επίδομα άνέρχεται σε 12.650+3.795= 16.445 δρχ. (ΦΕΚ 543/8.8.84 τ. Β').

ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΝΟΣΗΛΕΙΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Τó ποσό της δαπάνης των νοσηλευόμενων στο έξωτερικό ασφαλισμένων τού TAKE αύξηθηκε με τήν υπ' άρ. Φ. 417/1107/10.8.84 απόφαση τού ύπουργού Κοιν. Ασφαλίσεων από 200 σε 800 χιλιάδες δραχμές (ΦΕΚ 570/16.8.84 τ. Β'). 'Η απόφαση ελήφθη μετά από πρόταση τού Διοικ. Συμβουλίου τού TAKE και σύμφωνη γνώμη τού Συμβουλίου Κοινωνικής Ασφαλείας.

★

ΝΕΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

—Παναγιακίδης Χρ., Ιερές, Γ)6, έτη ύπρ. 35, σύνταξη 29.406, οικ. επίδ. 1.816, εφάπαξ 547.878.

—Γούτας Δημ., Ιερές, Β)4, έτη ύπρ. 35, σύνταξη 34.991, οικ. επίδ. 1.816, εφάπαξ 616.806.

—Διακόσης Γεν., Ιερές, Α)2, έτη ύπρ. 30, σύνταξη 32.042, εφάπαξ 617.369.

—Παπαγεωργίου Γεώργ., Ιερές, Γ)6, έτη ύπρ. 35, σύνταξη 29.406, οικ. επίδ. 1.816, εφάπαξ 578.203.

—Κανιστρά Μαρία, πρσβ., Γ)6, έτη ύπρ. 35, σύνταξη 14.703, εφάπαξ 557.917.

—Αύγουλας Μιχ., Ιερές, Δ)7, έτη ύπρ. 35, σύνταξη 27.671, οικ. επίδ. 1.816, εφάπαξ 510.743.

—Γονατίδης Νικ., Ιερές, Γ)6, έτη ύπρ. 34, σύνταξη 27.671, οικ. επίδ. 1.816, εφάπαξ 618.915.

—'Εμμανουηλίδης Έμμ., Ιερές, Γ)6, έτη ύπρ. 31, σύνταξη 22.348, οικ. επίδ. 1.816, εφάπαξ 493.146.

—Μπογιατζής Δημ., Ιερές, Β)4, έτη ύπρ. 35, σύνταξη 34.991, οικ. επίδ. 1.816, εφάπαξ 601.126.

Στις παραπάνω συντάξεις χορηγήθηκε αύξηση 10ο) από 1.1.84.